

OMGEVINGSANALYSE

ELZ Leuven Noord

Oktober 2022

Inhoud

Deel I: Situering	5
Even voorstellen: ELZ Leuven Noord.....	5
Waarom deze omgevingsanalyse?.....	5
Waar gaan we voor?	5
Hoe pakken we dat aan?	5
Het proces.....	5
De methode	6
Demografische ontwikkelingen	9
Algemene demografie van de bevolking	9
Bevolkingsdichtheid	9
Loop van de bevolking.....	10
Leeftijdsverdeling.....	11
Demografische coëfficiënten.....	12
Bevolkingsdiversiteit	13
Bevolking naar nationaliteit en herkomst	13
Indeling nationaliteitsgroepen.....	15
Huishoudens.....	15
Huishoudenstypes.....	15
Alleenwonenden per leeftijdsgroep.....	16
Gezondheid en zorg.....	17
Levensverwachting.....	17
Huisartsencontact en globaal medisch dossier	17
Statuut Chronische aandoening, diabeters, BEL-score en personen met een handicap	18
Prevalentie dementie.....	19
Zorgbudget voor ouderen	19
Obesitas	20
Preventieve gezondheid.....	21
Mentaal welzijn.....	23
(sociaal-) Economische ontwikkelingen	25
Inkomens.....	25
Fiscale gegevens.....	25
Verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering	26
(Equivalent) leefloon	26

Socio-economische positie	27
Kansarmoede-index (Kind en Gezin)	27
Verhouding socio-economische posities	28
Betalingsmoeilijkheden	29
Betalingsachterstand bij lopende kredieten	29
Sociaal-economische status van leerlingen	30
Ecologische ontwikkelingen	33
Wonen	33
Bebouwingsgraad	33
Woongelegenheden	34
Huurders en eigenaars	35
Sociaal Wonen	35
Sociale huurwoningen	35
Kandidaat-huurders	36
Hittestress	37
Zorgaanbod	38
Huisartsen	38
Welzijnsaanbod	39
Kinderopvang	39
Zorgaanbod voor ouderen	39
Erkende lokale dienstencentra	40
Politieke context	41
Deel III: Inzichten	42
Kerntopics uit de focusgroepen	42
Personeelstekort in de zorg:	42
Informatie & Communicatie	42
Afstemming van de zorg	43
Eenzaamheid	43
Mentaal welzijn	43
Mantelzorg - vrijwilligers	43
Wonen	44
Mobiliteit	44
Kansarmoede	44
Digitalisering	44

Prioriteiten bepalen	44
Samenvattend overzicht	45
Informatie & communicatie	45
Kansarmoede	45
Eenzaamheid.....	45
Mentaal Welzijn.....	46
Afstemming van zorg.....	46
Besluit	47

Deel I: Situering

Als ELZ Leuven Noord is het onze rol om de eerstelijns hulpverlening in onze regio te optimaliseren. Dit is enkel haalbaar wanneer we dit samen met de verschillende zorgpartners organiseren. Het samenbrengen van de verschillende stakeholders, bruggen bouwen tussen de verschillende beroepsgroepen en betrekken van Personen met een Zorg- en ondersteuningsnood zijn essentieel om dit verhaal te schrijven.

Even voorstellen: ELZ Leuven Noord

ELZ Leuven-Noord is een geografisch afgebakend gebied, bestaande uit 6 landelijke gemeenten aan de bovenzijde van Leuven. Deze zone bevindt zich in de provincie Vlaams-Brabant en behoort tot de regionale zorgzone Oost-Brabant. De verschillende gemeenten zijn:

- ✓ *Boortmeerbeek*
- ✓ *Haacht*
- ✓ *Holsbeek*
- ✓ *Keerbergen*
- ✓ *Rotselaar*
- ✓ *Tremelo*

Waarom deze omgevingsanalyse?

Voor de update van ons beleidsplan vormt een analyse van onze omgeving een belangrijk onderdeel als basis van het geheel. Dit vraagt niet alleen het verzamelen van data, maar ook deze data meer in detail te bespreken. Door daarnaast het gesprek hierover aan te gaan met verschillende betrokkenen vergroot het de kans om tot gedragen keuzes op ELZ-niveau te komen.

Waar gaan we voor?

Door te focussen op zowel datagegevens als dit ook te kleuren met de praktijk van alle dag trachten we beter zicht te krijgen op het leven in onze eerstelijnszone. We streven ernaar:

- elkaar beter te leren kennen, kennis, ervaring en expertise te delen, elkaar te inspireren en vertrouwen kunnen opbouwen als basis voor een betere inhoudelijke afstemming;
- inzicht te verkrijgen in wat er leeft in onze gemeentes gezien vanuit het perspectief van de 4 verschillende clusters (personen met een zorg- en ondersteuningsnood, lokale besturen en gezondheid- en welzijnspartners) en andere partners betrokken in de eerstelijns;
- ons beleids- en actieplannen te voeden op basis van gedragen keuzes;

Hoe pakken we dat aan?

In wat volgt nemen we de lezer graag eerst mee in hoe deze aanpak van de omgevingsanalyse in ELZ Leuven-Noord tot stand is gekomen.

Het proces

Omdat we een volledig beeld willen schetsen van wat er leeft binnen de gemeenten van onze Eerstelijnszone lijkt ons een aanvulling met een kwalitatieve analyse op het niveau van elke gemeente zeer zinvol en versterkend. Dit op voorwaarde dat een voldoende brede groep aan stakeholders mee aan tafel zit. Daarom hebben we het initiatief genomen om op lokaal niveau met

een bredere groep van stakeholders het gesprek hierover aan te gaan: het idee van de lokale focusgroepen is geboren.

Om op eerstelijnszone niveau de juiste keuzes te maken waar we prioritair op inzetten, vormt deze insteek vanuit elk van onze 6 gemeentes een stevige basis om op verder te bouwen. Met dit waardevol materiaal uit de 6 focusgroepen op zak is er verder gewerkt op het Forum van 27 oktober. Zo kunnen we samen op zoek naar gemeenschappelijke uitdagingen en concrete acties om mee aan de slag te gaan.

De methode

Om dit proces in goede banen te kunnen leiden, hebben we ervoor gekozen om zowel op kwantitatieve als ook op kwalitatieve wijze in te zoomen op onze eerstelijnszone.

Kwantitatieve gegevensanalyse: data

Een veelvoud aan datagegevens geven een uitgebreide kijk in het brede perspectief van de kwaliteit van leven in ELZ Leuven Noord. Het is een momentopname van een aantal demografische, (sociaal-) economische, ecologische, technologische,... indicatoren. Een analyse van deze indicatoren in onderlinge afstemming met de nodige partners biedt cruciale inzichten over de lokale noden en de behoeften van specifieke doelgroepen in onze gemeenten. Deze analyse dient als centraal uitgangspunt voor onze toekomstverkenning en geeft een stevige basis voor het actie- en beleidsplan.

Voor de opmaak van deze analyse werd gebruik gemaakt van het DESTEP-model. Dit is de afkorting van de volgende zes factoren: (1) demografische, (2) (sociaal-)economische, (3) sociaal-culturele, (4) technologische, (5) ecologische en (6) politiek-juridische ontwikkelingen.

Bron: Marketingscriptie.nl

Figuur 1: DESTEP-model

De analyse is gebaseerd op de recentste data van het Rijksregister, het InterMutualistisch Agentschap, het Agentschap Opgroeien, Het Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap, het Datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ,... zoals gepresenteerd in het dashboard van provincies.incijfers.be. Daarnaast kregen we op maat rapporten op vlak van preventie per gemeente aangeleverd door het LOGO Oost-Brabant. De meeste gegevens dateren uit 2021, maar een

aantal indicatoren zijn gebaseerd op gegevens uit 2022, 2020, 2019 of 2018. De databron en het jaar wordt telkens aangegeven.

We beschikken over cijfers op niveau van de gemeente, van de Eerstelijnszone, provincie of landelijk.

Kwalitatieve gegevensanalyse: lokale focusgroepen in gesprek

Cijfers zijn cijfers, een momentopname, maar achter die cijfers zitten ook de verhalen, de praktijken van alledag. Kijken we puur naar het cijfermateriaal binnen onze zone dan zou dat voor een gemiddeld genomen ‘rijke’ en ‘gezonde’ eerstelijnszone tot vertekende situaties kunnen leiden. Dit heeft ons al snel doen besluiten om naast kwantitatieve datagegevens deze uit te breiden met kwalitatieve gegevens vanuit de ervaringen uit de dagelijkse praktijk van onze stakeholders.

In oktober organiseerden we per gemeente één lokale focusgroep. Dit met als doel enerzijds elkaar beter te leren kennen en anderzijds inzicht te verkrijgen in wat er leeft in onze gemeentes gezien vanuit het perspectief van de 4 verschillende clusters (personen met een zorg- en ondersteuningsnood, lokale besturen en gezondheid- en welzijnspartners).

In samenspraak met de lokale besturen en de vertegenwoordigers van de verschillende kernpartners is per gemeente een groep samengesteld van een 8-12 personen die vanuit hun positie, rol of functie zicht hebben op zorg en welzijn in de gemeente.

Tabel 1: Overzicht voorstel stakeholders

Cluster	Rol/functie
PZON	Ervaringsdeskundige, mantelzorger of patiëntenvereniging
Lokaal Bestuur	verantwoordelijke Schepen of administratie
Gezondheid	Huisarts (liaison-arts) Apotheek Eerstelijns Psycholoog Thuisvpk/kinesist
Welzijn	Maatschappelijk Werker Verantwoordelijke sociale dienst lokaal bestuur/ Administratie (bv. GBO opvolging) WZC Thuiszorg
Optioneel (afhankelijk van de lokale situatie)	CLB/Huis van het Kind/Opgroeien Voorzieningen (bv. Rozemarijn) Logo ...

Tabel 1: Data, tijdstip en aantal deelnemers focusgroep per gemeente

Datum	Tijdstip	Gemeente	Aantal deelnemers
Ma 10/10/2022	20u00 – 22u00	Holsbeek	11
Di 11/10/2022	20u00 – 22u00	Haacht	9
Wo 12/10/2022	20u00 – 22u00	Tremelo	8
Do 13/10/2022	20u00 – 22u00	Boortmeerbeek	10
Ma 17/10/2022	20u00 – 22u00	Rotselaar	9
Di 18/10/2022	20u00 – 22u00	Keerbergen	10

Elke focusgroep werd praktisch en inhoudelijk begeleid en ondersteund door een stafmedewerker en een verslaggever.

Per gemeente werd een eigen map samengesteld met verzamelde gegevens over de gemeente. De deelnemers aan de focusgroep kregen toegang (sharepoint) tot de map van hun gemeente. De verschillende rapporten bevatten voornamelijk cijfers over de gemeente. Soms zijn er geen cijfers op gemeenteniveau beschikbaar, maar wel op niveau van de Eerstelijnszone, provincie of landelijk.

Ter voorbereiding van de focusgroep stelden we aan de deelnemers de vraag dit materiaal al eens te bekijken: de cijfers lezen vanuit je eigen functie, rol, achtergrond of ervaring om een aantal vaststellingen te kunnen doen. Dit met de volgende vragen in het achterhoofd:

- Wat springt het meest in het oog op basis van de cijfers? Denk hierbij bijvoorbeeld aan doelgroepen, specifieke kwetsbaarheden die opvallen,....
- Welke gegevens op vlak van gezondheid/welzijn ontbreken er volgens jou?

De inhoudelijke invulling van de focusgroepen verliep in elke gemeente volgens dezelfde basisstructuur:

- Welkom en doel van de focusgroep
- Kennismakingsrondje: naam, rol/functie + lievelingsplek in de gemeente
- Deel I: wat zeggen de cijfers en onze ervaringen?
 - o Wat springt er in het oog, wat ontbreekt er?
- Een kort rek- en stretchmoment
- Deel II: Interdisciplinaire samenwerking in de praktijk
 - o Wat bestaat er al (of was er vroeger)?
 - o Als je mag dromen, hoe ziet een ideale vorm van samenwerken er dan uit?
- Afsluiting en warme oproep tot deelname aan het Forum op 27 oktober.

Bij de start van de vragen gesteld in deel I en deel II kreeg elke deelnemer de kans om individueel enkele bevindingen op post-its te noteren. Deze individuele voorbereiding vormde de basis voor het aansluitende gesprek. De moderator leidde het geheel in goede banen, en zorgde er onder meer voor dat er op dynamische wijze het gesprek kon worden aangegaan en elke deelnemer de kans kreeg om hierbij een insteek te geven. De verslaggever zorgde tijdens de focusgroepen ervoor dat de input vanuit de gesprekken zorgvuldig in een verslag opgenomen werd.

Met de input vanuit de 6 focusgroepen zijn de stafmedewerkers verder aan de slag gegaan op zoek naar de rode draad op het niveau van de eerstelijnszone (zie deel III: inzichten).

Demografische ontwikkelingen

Hierin worden de kenmerken van de populatie beschreven op vlak van demografie en gezondheid. Op basis van deze analyse kan je prioritaire doelgroepen en gezondheidsproblemen identificeren.

Algemene demografie van de bevolking

Bevolkingsdichtheid

In de gemeenten van de **ELZ Leuven-Noord** woonden volgens de officiële statistieken op 1/1/2021 **83.998** inwoners. De bevolkingsdichtheid bedraagt 506 inwoners per km². Dit cijfer is **hoger** dan de bevolkingsdichtheid in het Vlaams Gewest (489 inwoners per km²).

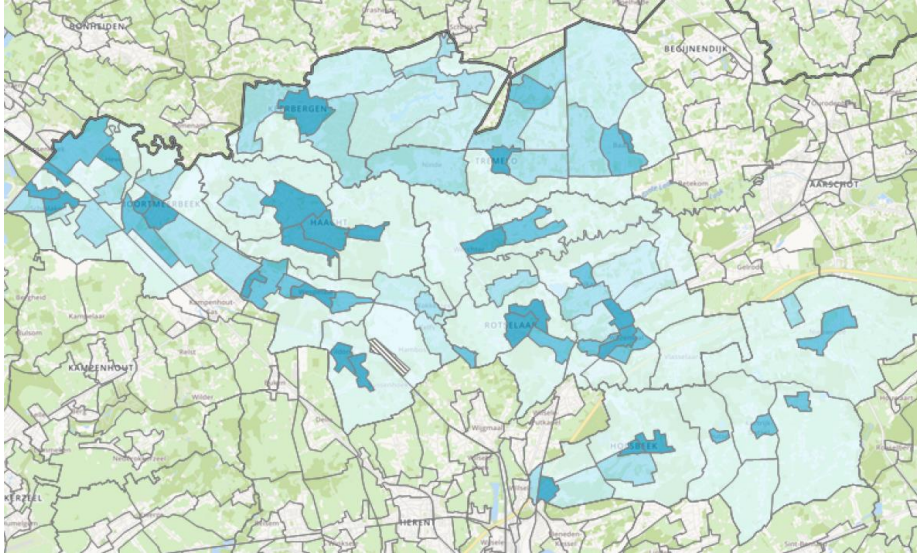
Tabel | Totale bevolkingscijfers – 2021 - gemeenten

	<u>totale bevolking [aantal]</u>	<u>bevolkingsdichtheid [per km²]</u>
Boortmeerbeek	12.976	691
Haacht	15.280	497
Holsbeek	10.119	261
Keerbergen	13.127	708
Rotselaar	17.297	465
Tremelo	15.199	694
Leuven Noord	83.998	506
Vlaams Gewest	6.712.775	493

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

De gemeente **Rotselaar** is de grootste gemeente uit onze eerstelijnszone met 17.297 inwoners. **Holsbeek** is de kleinste gemeente met 10.119. De bevolkingsdichtheid is het hoogste in Keerbergen en in Holsbeek het laagste. De bevolkingsdichtheid ligt iets boven het gemiddelde van het Vlaams Gewest.

Op onderstaande kaart wordt de gemeentelijke bevolkingsdichtheid per statistische sector in kaart gebracht. Daarop is duidelijk te zien dat de bevolkingsdichtheid het grootste is in de gemeenten Keerbergen, Boortmeerbeek en Tremelo. In de andere gemeenten is de bevolkingsdichtheid het grootst in de verschillende dorpskernen.

Kaart 2 | Bevolkingsdichtheid in Leuven-Noord, inwoners per km² (2021)

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Loop van de bevolking

De loop van de bevolking verwijst naar de evolutie van de bevolking in de gemeenten. De aangroei of afname is te wijten aan geboorte, sterfte en/of verhuisbewegingen. Volgende tabel toont de aangroei van 2021 naar 2022.

Tabel | Loop van de bevolking – 2021 - gemeenten

Loop van de bevolking - 2021				
	bevolking op 1 januari	bevolking op 31 december	totale aangroei	totale aangroei per 1.000 inwoners
Boortmeerbeek	12726	12978	252	19,6
Haacht	15115	15285	170	11,2
Holsbeek	10150	10115	-35	-3,5
Keerbergen	13083	13123	40	3,1
Tremelo	15014	15194	180	11,9
Rotselaar	17086	17297	211	12,3
Leuven Noord	83174	83992	818	9,8
Vlaams Gewest	6666912	6712775	45863	6,9

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

De gemiddelde aangroei in de Eerstelijnszone ligt **hoger** dan in het Vlaams Gewest. De gemeente Boortmeerbeek kent duidelijk de meeste aangroei van personen. Per duizend inwoners komen er maar liefst 19,6 inwoners bij in 2021. Opvallend is ook dat er in Holsbeek een afname is in het aantal inwoners.

Volgende tabel werpt nader licht op de oorzaken van positieve of negatieve aangroei, namelijk of deze te wijten is aan natuurlijke aangroei (geboorte versus sterftegevallen) of aan migratie (immigratie versus emigratie).

Tabel | Loop van de bevolking – 2021 - gemeenten

Loop van de bevolking - 2021						
	geboorten	sterftegevallen	natuurlijke aangroei	totale immigratie	totale emigratie	totaal migratiesaldo
Boortmeerbeek	149	113	36	915	699	216
Haacht	145	125	20	907	757	150
Holsbeek	78	99	-21	525	539	-14
Keerbergen	80	131	-51	772	681	91
Tremelo	111	160	-49	900	671	229
Rotselaar	165	151	14	1036	839	197
Leuven Noord	728	779	-51	5055	4186	869
Vlaams Gewest	66240	64280	1960	119993	76090	43903

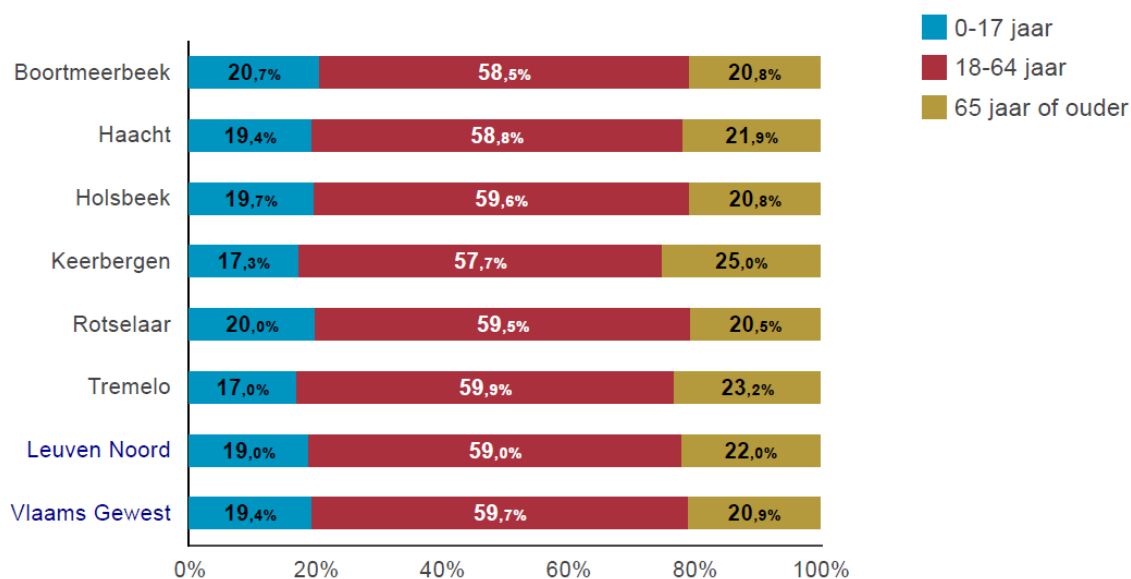
Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Op basis van natuurlijke aangroei zijn er maar 3 gemeenten die een hoger geboortecijfer dan een sterftcijfer hebben. Dit zijn Boortmeerbeek, Haacht en Rotselaar. In Holsbeek is er een licht negatief migratiesaldo. De totale natuurlijke aangroei is negatief maar dankzij een positief migratiesaldo **groeit** het bevolkingsaantal in de Eerstelijnszone Leuven-Noord

Leeftijdverdeling

De volgende grafiek geeft de leeftijdsverdeling in de ELZ Leuven-Noord weer. 19 % van de bevolking in ELZ Leuven Noord is jonger dan 18 jaar. 59 % van de bevolking is tussen 18 en 64 jaar. 22% van de bevolking is 65 jaar of ouder. In vergelijking met het Vlaams Gewest heeft de ELZ Leuven Noord een **lager aandeel jongeren**, een **kleiner aandeel bevolking op beroepsactieve leeftijd** en een **hoger aandeel ouderen**.

Tussen de verschillende gemeenten zijn er geen grote verschillen. Wel wonen er in Keerbergen en Tremelo meer ouderen dan in de andere gemeenten.

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Demografische coëfficiënten

Een andere manier om inzicht te krijgen in de leeftijdsstructuur van de bevolking zijn de groene druk, de grijze druk, de familiale zorgindex en de mantelzorgratio. Ze geven telkens een verhouding weer tussen de verschillende leeftijdsgroepen in de bevolking.

- **Grijze druk:** De verhouding tussen het aantal personen van 65 jaar of ouder en het aantal personen van 20 tot 65 jaar. Dit cijfer geeft inzicht in de verhouding van de ouderen tot het werkende deel van de bevolking.
- **Groene druk:** De verhouding tussen het aantal personen van 0 tot 20 jaar en het aantal personen van 20 tot 65 jaar. Dit cijfer geeft inzicht in de verhouding van de jeugd tot het werkende deel van de bevolking.
- **Familiale zorgindex:** Het aantal 80+ ten opzichte van de bevolking van 50- tot 59-jarigen. Het geeft een aanduiding van hoeveel hoogbejaarden er zijn in verhouding tot de bevolking die er normaliter de zorg moet voor nemen.
- **Mantelzorgratio ouderen:** Procentuele verhouding tussen inwoners van 40-79 en inwoners van 80 jaar en ouder.

Tabel | Demografische coëfficiënten – 2020 - gemeenten

Demografische coëfficiënten - 2020				
	grijze druk	groene druk	familiale zorgindex	mantelzorg ratio
Boortmeerbeek	35,1	39,1	39,3	8,5
Haacht	36,4	37,5	39,4	8,2
Holsbeek	35	39,1	38,2	8,4
Keerbergen	43,2	35,6	39,1	8,6
Tremelo	38,1	33	37,1	8,5
Rotselaar	34,1	38,2	39,3	8,1
Leuven Noord	36,9	37	38,7	8,4
Vlaams Gewest	35,3	37,1	43,9	7,7

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

De **groene druk in Leuven Noord ligt in Tremelo en Keerbergen lager** dan in het Vlaams Gewest. Bij een hogere groene druk zijn er meer kinderen en jongeren, die onderhouden moeten worden door de bevolking op beroepsactieve leeftijd. De **grijze druk ligt in Tremelo, Haacht en Keerbergen hoger** dan in het Vlaams Gewest, dit wijst erop dat in vergelijking met het Vlaams Gewest er meer ouderen moeten onderhouden worden door personen op beroepsactieve leeftijd. De **familiale zorgindex** ligt in Leuven Noord **lager** dan in het Vlaams Gewest, wat erop wijst dat er minder dan gemiddeld 80-plussers moeten onderhouden worden door personen tussen 50 en 59 jaar. De **verhouding mantelzorgers is hoger** dan in het Vlaams Gewest.

Ouderenpopulatie en prognose

De veroudering van de bevolking is een bepalende factor in de toename van de zorgvraag. Een prognose van de omvang en de evolutie van de ouderenpopulatie is daarom een belangrijk instrument om de toekomstige zorgbehoefte in te schatten.

Tabel | Ouderen– 2025-2035 – gemeenten

Ouderen	65+ jaar (t.o.v. inw)		80+ jaar (t.o.v. inw)	
	2025	2035	2025	2035
	Boortmeerbeek	21,9%	24,3%	6,1%
Haacht	23%	27%	6,4%	8,1%
Holsbeek	22%	26,6%	6,2%	7,9%
Keerbergen	27,1%	31,3%	7,3%	10,2%
Tremelo	25%	30,2%	6,5%	9,1%
Rotselaar	21,6%	25,6%	6,1%	7,9%
Leuven Noord	23,4%	27,5%	6,4%	8,4%
Vlaams Gewest	22,1%	25,1%	6,4%	8%

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

De veroudering van de bevolking is een determinerende factor in de toename van de zorgvraag. Een prognose van de omvang en de samenstelling van de ouderenpopulatie in Leuven-Noord over de volgende vijftien jaren is daarom een belangrijk instrument om de toekomstige zorgbehoefte in te schatten. De toename van het aantal inwoners op hoge leeftijd (80-plussers) is in dit kader het meest relevant.

De projecties tonen aan dat de stijging van het aantal ouderen aanzienlijk is en **overstijgen** de percentages van het Vlaams Gewest.

Bevolkingsdiversiteit

Om de diversiteit binnen een gemeente te bekijken, hanteren we 2 cijfers: huidige nationaliteit en herkomst. De huidige nationaliteit geeft de nationaliteit op de referentiedatum. De herkomst kijkt verder en houdt ook rekening met de nationaliteit bij geboorte van de ouders. Als voor een bepaalde persoon minstens één van de ouders bij hun geboorte een andere nationaliteit had, krijgt de persoon die herkomst. Indien zowel vader als moeder een niet-Belgische geboortenationaliteit hebben (die bovendien van elkaar verschilt), dan wordt als herkomst de geboortenationaliteit van de moeder overgenomen.

Dit onderdeel belicht achtereenvolgens de nationaliteit en herkomst van de bevolking en zoomt in op de indeling van de nationaliteits-groepen.

Bevolking naar nationaliteit en herkomst

In ELZ Leuven-Noord hebben 7.634 inwoners een andere nationaliteit dan de Belgische. 18.314 inwoners hebben een niet-Belgische herkomst.

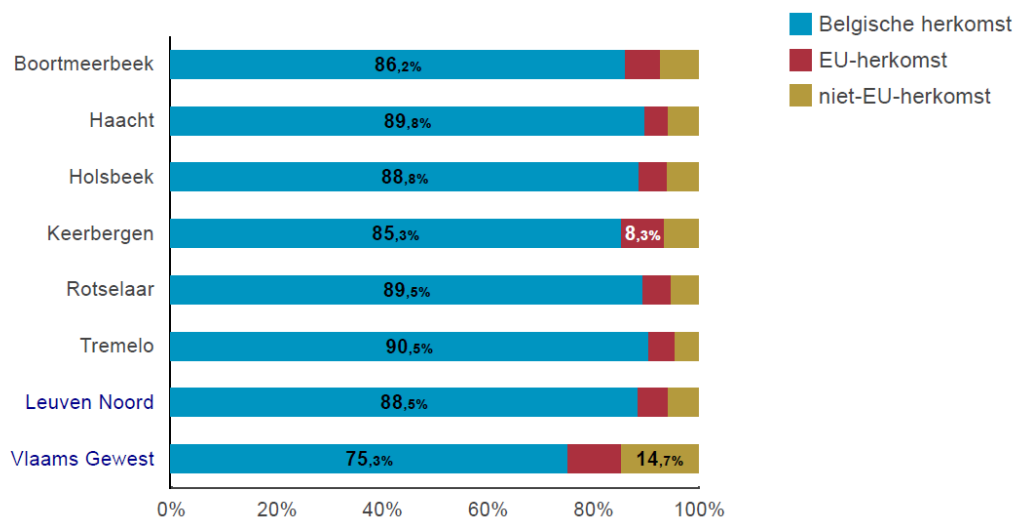
In vergelijking met het Vlaams Gewest is er in ELZ Leuven Noord een lager aandeel mensen met een andere dan de Belgische nationaliteit (respectievelijk 4,1% en 9,7%) en een lager aandeel mensen met een niet-Belgische herkomst (respectievelijk 11,5% en 23,9%).

Tabel | Nationaliteit en herkomst – 2022 - gemeenten

Nationaliteit en herkomst - 2022				
	Belgische huidige nationaliteit	niet-Belgische huidige nationaliteit	Belgische herkomst	niet-Belgische herkomst
Boortmeerbeek	12407	569	11183	1793
Haacht	14790	490	13719	1561
Holsbeek	9728	391	8985	1134
Keerbergen	12299	828	11192	1935
Tremelo	14702	497	13755	1444
Rotselaar	16629	668	15483	1814
Leuven Noord	80555	3443	74317	9681
Vlaams Gewest	6039845	672930	5054738	1658037

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

De ELZ Leuven-Noord heeft gemiddeld een lager aantal inwoners van niet-Belgische herkomst dan in het Vlaamse Gewest. Bij de gemeenten is in Keerbergen het cijfer het hoogst voor personen die een EU-herkomst hebben en personen die een niet-EU-herkomst hebben. Daar wonen gemiddeld 8,3% personen met een EU-herkomst. Het aantal personen uit het buitenland van niet EU-herkomst bedraagt 6,4% wat hoger is dan de rest van onze eerstelijnszone maar nog altijd lager is als in de rest van Vlaanderen.

Tabel | Nationaliteit en herkomst – 2022 - gemeenten

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Indeling nationaliteitsgroepen

Van de personen in onze Eerstelijnszone die niet van Belgische herkomst zijn, komen er vooral personen uit Nederland en Zuid-Europa. Van niet-Europese herkomst zijn dit vooral personen van Aziatische afkomst.

Tabel | EU Herkomst (landen) – 2022

Herkomst - 2022			
	Gemeenten totaal	Vlaams- Brabant	Vlaams Gewest
EU herkomst (excl. Belg)	4845	135340	670537
Nederlandse herkomst	1985	20319	232937
Franse herkomst	259	15878	54976
Zuid-Europese (EU) herkomst	1023	45233	147379
Noord/West-Europese (EU) herkomst	481	11457	40204
Oost-Europese (EU) herkomst	1097	42453	195041

Tabel | niet-EU Herkomst (landen) – 2022

Herkomst - 2022			
	gemeenten totaal	Vlaams- Brabant	Vlaams Gewest
niet-EU herkomst	4836	201604	987500
Oost-Europese (niet-EU) herkomst	634	20622	121199
ander rijk OESO land herkomst	640	13982	52236
Maghreb herkomst	706	58721	260966
Turkse herkomst	294	21473	151984
andere Afrikaanse herkomst	802	37061	146783
andere Aziatische herkomst	1299	35259	195372
andere Centraal/Zuid-Amerikaanse herkomst	342	10817	40080
onbekende herkomst	119	3669	18880

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Huishoudens

Dit onderdeel gaat in op de huishoudtypes en belicht het aantal eenoudergezinnen en alleenwonenden. In Leuven-Noord zijn **minder gezinnen met en zonder minderjarige kinderen** in vergelijking met het Vlaams Gewest. Het aantal **alleenwonenden** ligt dan weer **aanzienlijk hoger** in Leuven-Noord.

Huishoudenstypes

ELZ Leuven-Noord telt **34.506 huishoudens**, die worden opgedeeld in drie grote groepen: (1) alleenwonend, (2) meerpersoonshuishoudens met minderjarige kinderen en (3) meerpersoonshuishoudens zonder minderjarige kinderen.

Tabel | Huishoudens – 2021 - gemeenten

	private huishoudens	alleenwonend	meerpersoonshuishoudens met minstens 1 minderjarig kind	meerpersoonshuishoudens zonder minderjarige kinderen
Boortmeerbeek	5.258	1.368	1.437	2.453
Haacht	6.314	1.675	1.659	2.980
Holsbeek	4.076	1.098	1.085	1.893
Keerbergen	5.406	1.308	1.230	2.868
Rotselaar	7.114	1.945	1.888	3.281
Tremelo	6.338	1.686	1.478	3.174
Leuven Noord	34.506	9.080	8.777	16.649
Vlaams Gewest	2.885.810	941.639	704.527	1.239.644

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

In Leuven Noord zijn **minder alleenwonenden** in vergelijking met het Vlaams Gewest. **Het aantal gezinnen met minderjarige kinderen en het aantal gezinnen zonder minderjarige kinderen** ligt dan weer **hoger** in vergelijking met het Vlaams Gewest.

Meerpersoonshuishouden zonder minderjarige kinderen is het meest voorkomende huishoudenstype in het Vlaams Gewest (43 % van de huishoudens). In alle gemeenten in ELZ Leuven Noord is dit het meest voorkomende huishoudenstype.

Alleenwonenden per leeftijdsgroep

Onderstaande tabel duidt per leeftijdsgroep het percentage aan van mensen die alleen wonen.

Tabel | Huishoudens – 2022 - gemeenten

Alleenwonend detail naar leeftijd - 2022						
	18-64 jaar [aantal]	65-74 jaar [aantal]	75+ jaar [aantal]	18-64 jaar (t.o.v. 18-64 jaar) [%]	65-74 jaar (t.o.v. 65-74 jaar) [%]	75+ jaar (t.o.v. totaal 75+ jaar) [%]
Boortmeerbeek	747	270	351	9,8%	19,1%	27,3%
Haacht	846	312	517	9,4%	17,6%	33%
Holsbeek	571	195	332	9,5%	17,6%	33,5%
Keerbergen	620	268	420	8,2%	14,8%	28,4%
Rotselaar	1046	376	523	10,2%	20,3%	30,9%
Tremelo	901	346	439	9,9%	18,4%	26,8%
Leuven Noord	4731	1767	2582	9,5%	17,9%	29,8%
Vlaams Gewest	549462	158887	233007	13,7%	21,9%	34,3%

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

In ELZ Leuven-Noord zijn er **4.731** alleenwonenden in de leeftijdsgroep van 18-64 jaar. Dit betekent dat 13,7% van de **18-64 jarigen** alleen woont. Dit aandeel is **lager** dan gemiddeld in het Vlaams gewest. Er zijn **1.767** alleenwonenden in de leeftijdscategorie **65-74 jaar**. Dit is 17,9% van de 65-74 jarigen. Dit aandeel ligt ook **lager** dan gemiddeld in het Vlaams Gewest.

Tot slot zijn er **2.582** alleenwonenden in de leeftijdscategorie 75 jaar en ouder. Dit betekent dat ten opzichte van alle **75-plussers** 29,8% alleen woont. Ook dit aantal ligt **lager** in ELZ Leuven-Noord in vergelijking met het Vlaams Gewest.

Gezondheid en zorg

In het hoofdstuk 'Gezondheid en Zorg' belichten we een aantal indicatoren met betrekking tot de gezondheidstoestand van de bewoners in Leuven-Noord.

Levensverwachting

De **levensverwachting** in de gemeenten in ELZ Leuven-Noord ligt in de meeste gemeenten hoger als in het Vlaams Gewest. Enkel in de gemeente Tremelo is de levensverwachting lager. In Rotselaar is de levensverwachting het hoogste en is dit 84,1 jaar.

levensverwachting - 2021	
	levensverwachting
Boortmeerbeek	83,3
Haacht	82,8
Holsbeek	83,4
Keerbergen	83
Rotselaar	84,1
Tremelo	81,1
Vlaams Gewest	82,1

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Huisartsencontact en globaal medisch dossier

De volgende tabel toont het percentage van huisartsencontacten en globaal medisch dossiers (GMD). De **huisartsencontacten** in Leuven-Noord zijn **hetzelfde of hoger** dan in het Vlaams Gewest. Voor het **percentage GMD** scoren de gemeenten Haacht, Keerbergen en Rotselaar **lager** dan het gemiddelde in het Vlaams Gewest.

Tabel | Huisartsenzorg – 2019 - gemeenten

Huisartsenzorg - 2019		
	Huisarts- contact	GMD patiënten huisartsen- praktijk
Gemeente Boortmeerbeek	85%	91%
Gemeente Haacht	87%	79%
Gemeente Holsbeek	87%	94%
Gemeente Keerbergen	85%	70%
Gemeente Tremelo	88%	91%
Gemeente Rotselaar	86%	74%
Gewest Vlaams Gewest	85%	86%

Bron: Inter-mutualistisch Agentschap | provincies.incijfers.be

Statuut Chronische aandoening, diabeters, BEL-score en personen met een handicap

Dit onderdeel start met een verduidelijking van de indicatoren, die gebruikt worden:

- **‘Statuut chronisch zieken’** betreft de mensen die in het kader van de ziekteverzekering als chronisch ziek worden geregistreerd
- **‘Prevalentie diabetes’** verwijst naar de mensen die in het kader van de ziekteverzekering medicatie nemen en/of therapie ondergaan die aan diabetes gerelateerd is/zijn
- **‘BEL-score’** wordt door de diensten gezinszorg gehanteerd als maat voor zorgbehoefte van ouderen in de thuissituatie. Een score van 35 of meer wordt beschouwd als zwaar zorgbehoefte
- **‘Erkend als persoon met een handicap’**: de Directie-generaal Personen met een handicap beslist na medische evaluatie over een erkenning als persoon met handicap in volgende gevallen:
 - ofwel een erkenning bij verlies van verdienvermogen tot een derde of minder dan wat een valide persoon op de gewone arbeidsmarkt kan verdienen
 - ofwel een erkenning bij minstens 7 punten op de schaal van zelfredzaamheid

Tabel | Indicatoren - Gemeenten

	statuut chronische aandoeningen (t.o.v. personen in de ziekteverzekering). [%]. [2018]	prevalentie diabetes per 1.000 personen in de ziekteverzekering [‰]. [2018]	gemiddelde BEL-score gezinszorg 65+ [bel_score] [2020]	erkend door DG personen met een handicap (t.o.v. inwoners 18+). [per 1.000]. [2022]
Boortmeerbeek	9,1	51	27,5	33,13
Haacht	10,0	54	29,3	41,18
Holsbeek	10,7	54	33,3	44,93
Keerbergen	10,1	51	27,7	35,09
Rotselaar	10,8	56	31,1	44,74
Tremelo	12,2	63	31,2	64,45
Leuven Noord	10,5	55	-	44,48
Vlaams Gewest	11,3	56	28,3	62,25

Bron: Inter-mutualistisch Agentschap | provincies.incijfers.be

In ELZ Leuven-Noord heeft 10,5% van de verzekerden in de ziekteverzekering een **statuut van chronische aandoening**. Dit aandeel is **iets minder** dan het aandeel in het Vlaams Gewest.

Per 1.000 personen in de ziekteverzekering zijn er 55 personen met een **diabetesbehandeling**. Dit is **minder** dan het gemiddelde in het Vlaams Gewest dat 56 bedraagt.

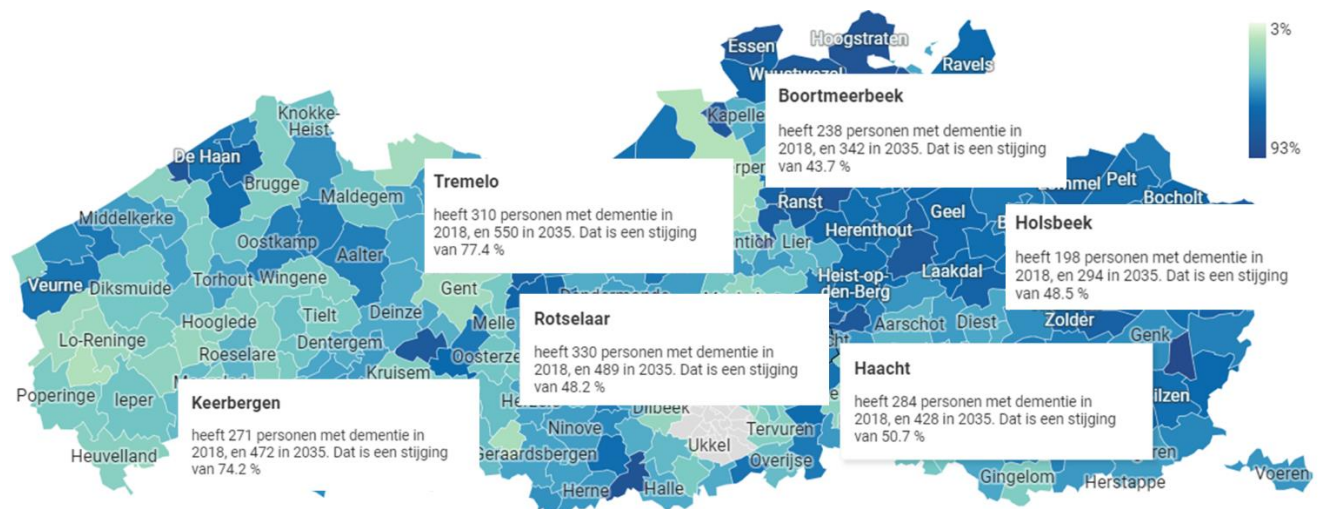
De **BEL-score** van 65-plussers die thuiszorg ontvangen is verschillend in de gemeenten van ELZ Leuven Noord. In Boortmeerbeek en Keerbergen ligt dit **lager** in vergelijking met het Vlaams Gewest. Bij de andere gemeenten ligt de score **hoger** in vergelijking met het Vlaams Gewest.

Per 1.000 18-plussers zijn er in Leuven-Noord 44,48 personen (per 1.000 inwoners) erkend door de Directie-generaal als **personen met een handicap**. Dit is **aanzienlijk lager** dan in het Vlaams Gewest.

Prevalentie dementie

De interactieve kaart op de website van het expertisecentrum Dementie Vlaanderen toont de prevalentiecijfers van dementie in 2018 en projecteert de toename naar 2035. Onderstaand kaartje belicht de cijfers van ELZ Leuven-Noord.

Kaart | % toename aantal personen met dementie - 2035 t.o.v. 2018

Bron: Expertisecentrum Dementie Vlaanderen | dementie.be

Uit de bovenvermelde cijfers blijkt dat de **prevalentieprognose** voor de gemeenten in ELZ Leuven Noord **hoog** is.

Zorgbudget voor ouderen

Een zorgbudget is een maandelijkse tegemoetkoming voor mensen die veel zorg nodig hebben, zoals mensen met ernstige gezondheidsproblemen of een handicap. De zorgbudgetten zijn leeftijdsonafhankelijk maar het merendeel wordt toegekend aan mensen die ouder zijn dan 65 jaar.

- Het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden (vroeger de zorgverzekering) wordt toegekend aan personen die veel zorg behoeven, zoals
 - Ouderen die in een woonzorgcentrum verblijven (= zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden in de residentiële zorg)
 - Mensen die thuis veel ondersteuning nodig hebben (= zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden in de mantel- en thuiszorg).
- Het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden (vroeger de Tegemoetkoming Hulp aan Bejaarden of THAB) is een financiële tegemoetkoming voor ouderen (vanaf 65 jaar) die moeilijkheden ondervinden bij het uitvoeren van dagelijkse taken. Ze wordt enkel toegekend aan personen met een beperkt inkomen. Dit wordt weergegeven in de derde kolom onder de noemer 'ouderen'.

Tabel | Zorgbudgetten – Gemeenten – 2021

	zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden in de mantel- en thuiszorg	zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden in de residentiële zorg	zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden 65+	zorgbudget voor ouderen
Boortmeerbeek	264	115	307	69
Haacht	415	143	449	132
Holsbeek	312	129	377	133
Keerbergen	289	145	366	116
Rotselaar	423	201	522	136
Tremelo	453	398	711	269
Leuven Noord	2.156	1.131	2.732	855
Vlaams Gewest	189.500	76.200	211.662	94.607

Bron: Vlaamse Sociale Bescherming | provincies.incijfers.be

In ELZ Leuven-Noord worden **2.156** zorgbudgetten toegekend in een mantel- en thuiszorgsituatie en **1.131** budgetten worden toegekend omwille van zorg in een residentiële setting. Bij de ouderen krijgen **2.732** 65+ krijgen zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden en **855** krijgen ook een zorgbudget voor ouderen. Dit aandeel is **lager** dan gemiddeld genomen in het Vlaams Gewest.

Obesitas

Obesitas is een **medische aandoening** waarbij zich zoveel lichaamsvet heeft opgehoopt dat dit een negatief effect kan hebben op de lichamelijke en geestelijke gezondheid. Dit kan leiden tot een kortere levensverwachting en/of meer gezondheidsproblemen.

De **gevolgen voor de gezondheid** zijn globaal in twee categorieën te verdelen: gevolgen die toe te schrijven zijn aan een verhoogd vetgehalte (zoals artrose, obstructieve slaapapneu, rugpijn, artrose van heupen, enkels en knieën, depressie en lage zelfwaardering, sociale stigmatisatie) en die voortkomen uit een verhoogd aantal vetcellen (diabetes, kanker en cardiovasculaire ziekte en niet-alcoholische leververvetting). De autoriteiten beschouwen het dan ook als een van de ernstigste problemen voor de volksgezondheid in de 21e eeuw.

Cijfers over de **prevalentie van obesitas** in Leuven konden worden teruggevonden op de website van het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid. Hieruit blijkt dat de **prevalentie van obesitas bij kinderen lager** ligt dan in Vlaanderen.

Tabel | Procentuele verdeling leerlingen naar gewichtsstatus voor alle regio's in Eerstelijnszones jongens en meisjes | alle leeftijden

	Lage BMI voor leeftijd	Normaal gewicht	Obesitas	Overgewicht excl. obesitas	Totaal in regio
Vlaanderen	1,7%	83,3%	3,4%	11,5%	454.244
AMALO	1,5%	81,7%	4,1%	12,7%	6.405
Antwerpen No..	1,2%	78,8%	5,1%	14,9%	45.691
Balen-Dessel- M	1,7%	83,4%	3,0%	11,8%	5.490
Bonheiden-Pu..	1,9%	85,7%	2,4%	10,0%	5.217
BraViO	1,5%	80,9%	4,2%	13,4%	7.959
Brugge	1,7%	85,6%	2,7%	9,9%	7.446
Demerland	2,0%	85,2%	2,8%	10,1%	6.864
Dender	1,9%	82,5%	3,8%	11,9%	10.004
Dender Zuid	1,7%	80,1%	4,4%	13,8%	5.222
Druivenstreek	1,9%	87,2%	2,0%	8,9%	5.621
Gent	1,5%	80,0%	5,4%	13,0%	17.411
Haspengouw	2,3%	81,6%	3,9%	12,2%	6.087
Herkenrode	2,1%	84,7%	2,8%	10,4%	9.841
Houtland en P..	1,7%	83,9%	2,9%	11,4%	5.605
Kemp en Duin	1,5%	80,1%	4,8%	13,6%	9.169
Kempenland	1,6%	85,2%	2,5%	10,6%	11.343
Klein-Brabant ..	1,8%	84,2%	3,0%	10,9%	5.691
Leuven	1,7%	86,1%	2,6%	9,5%	5.700
Leuven Noord	2,3%	87,1%	2,2%	8,3%	6.300
Leuven Zuid	1,7%	88,2%	1,6%	8,5%	7.246

Bron: BMI bij schoolkinderen | VAZG

Preventieve gezondheid

Preventie kankerscreening

De globale dekkingsgraad voor een bevolkingsonderzoek kankeropsporing geeft, binnen de doelpopulatie het aandeel personen weer die:

- een screening gehad hebben binnen het bevolkingsonderzoek of
- een screening gehad hebben buiten het bevolkingsonderzoek of
- een geldige reden hebben om niet deel te nemen.

Voor de **borstkankerscreening** zijn **vrouwen** in de leeftijdscategorie **50-69 jaar** de doelpopulatie. Voor de **baarmoederhalskankerscreening** zijn dit **vrouwen** in de leeftijdscategorie **25-64 jaar**. Voor de **darmkankerscreening** behoren **mannen** en **vrouwen** tussen **56-74 jaar** tot de doelgroep.

Tabel | Totale dekkinggraad kankerscreening – 2019 - Gemeenten

	<u>totale dekkinggraad borstkankerscreening (t.o.v. vrouwen 50- 69 jaar).</u>	<u>totale dekkinggraad baarmoederhalskankerscreening (t.o.v. vrouwen 25-64 jaar).</u>	<u>totale dekkinggraad darmkankerscreening (t.o.v. 51-74 jaar).</u>
Boortmeerbeek	62,6	63,8	66,1
Haacht	63,6	61,2	64,4
Holsbeek	63,6	61,4	64,9
Keerbergen	32,2	64,8	64,8
Rotselaar	34,9	62,9	65,1
Tremelo	33,9	62,7	63,7
Leuven Noord	46,8	62,8	64,8
Vlaams Gewest	61,6	62,6	63,5

Bron: Dekkinggraad bevolkingsonderzoeken – Centrum voor Kankeropsporing | provincies.incijfers.be

- De dekkinggraad voor **borstkankerscreening** is 46,8%, dit is **een heel stuk lager** dan het gemiddelde in het Vlaams Gewest. **De gemeenten Keerbergen, Rotselaar en Tremelo** scoren hierbij zeer laag. Het **streefdoel** bij borstkankerscreening is een totale dekkinggraad van **75%**.
- De dekkinggraad voor **baarmoederhalskankerscreening** bedraagt 62,8%. Dit is **ongeveer hetzelfde** dan het gemiddelde in het Vlaams Gewest en ligt kort bij het streefdoel van **65%**. Bij de gemeenten scoren **Haacht** en **Holsbeek** het minst goed.
- De dekkinggraad voor **darmkankerscreening** is 64,8%. Dit is **aandeel is hoger** dan het gemiddelde in het Vlaams Gewest, en ook **hoger** dan het streefdoel van **60%**. Bij de gemeenten scoort

Met name op vlak van de bewustwording van borstkankerscreening in Keerbergen, Rotselaar en Tremelo is er werk aan de winkel in Leuven-Noord.

Preventieve mondzorg (KC)

Tot preventieve mondzorg behoren mondonderzoek, preventieve reiniging, groeven en putjes verzegelen, tandsteen verwijderen en parodontaal onderzoek.

Uit onderstaande tabel blijkt dat de gemeenten in Leuven-Noord vaker **preventief naar de tandarts** gaan dan gemiddeld in het Vlaams Gewest.

Tabel | Preventie mondzorg (t.o.v. personen in de ziekteverzekering) – 2018 – Gemeenten

	preventieve mondzorg (t.o.v. personen in de ziekteverzekering)
Boortmeerbeek	45,4
Haacht	41,3
Holsbeek	45,0
Keerbergen	49,6
Rotselaar	48,7
Tremelo	38,1
Leuven Noord	44,6
Vlaams Gewest	39,2

Bron: Inter-mutualistisch Agentschap | provincies.incijfers.be

Mentaal welzijn

Twee indicatoren worden gebruikt om het mentaal welzijn te belichten: het gebruik van psychofarmaca en de incidentie van suïcide.

Psychofarmaca: antidepressiva, antipsychotica, stimulantia

Psychofarmaca behoren tot de categorie van geneesmiddelen voor de behandeling van psychische aandoeningen. In de volgende tabel wordt het aantal gebruikers van antidepressiva, antipsychotica, stimulantia, antidementia en medicatie tegen alcoholverslaving procentueel weergegeven.

Het **gebruik van psychofarmaca** ligt in sommige gemeente hoger dan het gemiddelde van het Vlaams Gewest. Dit voor bijvoorbeeld het gebruik van **antidepressiva (Holsbeek, Tremelo en Rotselaar)**, antipsychotica (Tremelo), **stimulantia (Haacht en Holsbeek)**, **anti-dementia (Rotselaar)** en **medicatie tegen alcoholverslaving (Haacht)**.

Tabel | Consumptie Psychofarmaka – 2018/9 – Gemeenten

Psychofarmaka (ambulant) - 2020					
	% gebruikers antidepressiva	% gebruikers antipsychotica	% gebruikers stimulantia	% gebruikers antidementia	% gebruikers medicatie tegen alcoholverslaving
Gemeente Boortmeerbeek	10,4%	2,4%	2,1%	1%	,15%
Gemeente Haacht	11,5%	2,7%	3,3%	1%	,21%
Gemeente Holsbeek	13,4%	3%	3,1%	1,2%	,18%
Gemeente Keerbergen	9,8%	2,5%	2,4%	1,4%	,2%
Gemeente Tremelo	13,1%	4,4%	2,3%	,8%	,15%
Gemeente Rotselaar	12,5%	2,9%	2,6%	1,8%	,2%
Gewest Vlaams Gewest	12,3%	3,4%	2,7%	1,4%	,2%

Bron: Inter-mutualistisch Agentschap | provincies.incijfers.be

Een belangrijke nuancering in dit verband wordt aangereikt door prof. Ronny Bruffaert in zijn bijdrage over het 'Public Health perspectief als leidraad bij hervormingen in GG'Z. In zijn discours verduidelijkt hij dat 60% van de personen met een pathologie niet in hetzelfde jaar in de hulpverlening terechtkomen. In België duurt het gemiddeld 10 tot 15 jaar vooraleer iemand een stap richting hulpverlening zet. De redenen om dit niet te doen zijn stigma en taboe (7 à 8%), prijskaartje (12 à 16%), het niet onderkennen dat er een probleem is (57 %) en de aanname dat men het zelf zal oplossen (64%).

Suicide-incidentie

In **België** is zelfmoord de **op een na meest voorkomende doodsoorzaak bij jonge mannen** van 20 tot 24 jaar en de **derde doodsoorzaak bij jonge vrouwen** van die leeftijd. In de leeftijdsgroep van 25 tot 34 jaar is zelfmoord de eerste doodsoorzaak. **Elke dag ontnemen gemiddeld 7 Belgen zich het leven**, wat neerkomt op 248 zelfmoorden per miljoen inwoners. In de jaren 1890 bedroeg dit 124 per miljoen inwoners.

Het epidemiologisch rapport 2020 van het **VLESP** (Vlaams Expertisecentrum Suïcidepreventie) verwijst naar de cijfers die geregistreerd werden door het Agentschap Zorg en Gezondheid op basis van de overlijdenscertificaten. In **2018** overleden in **België 1792 personen** ten gevolge van suïcide, waarvan 1283 mannen en 509 vrouwen. Dit komt neer op bijna **5 suïcides per dag**. De gestandaardiseerde suïciderate voor mannen ligt in 2018 op 23.5/100.000 (ten opzichte van 22.8/100.000 in 2017) en voor vrouwen op 8.7/100.000 (ten opzichte van 8.5/100.000 in 2017).

In 2018 (meest recente cijfers) overleden in **Vlaanderen 984 personen** door suïcide. Dit komt neer op bijna **3 suïcides per dag**. Bijna drie op de vier (71%) suïcides waren mannen. De gestandaardiseerde suïciderate voor mannen in 2018 was 22.5/100.000 (ten opzichte van 22.9/100.000 in 2017) en voor vrouwen 7.7/100.000 (ten opzichte van 8.3/100.000 in 2017).

Enige voorzichtigheid bij de interpretatie van deze cijfers is geboden, aangezien deze cijfers een **onderschatting** zijn van het werkelijke aantal suïcides. Elk jaar zijn er ook sterfgevallen waarvan de doodsoorzaak moeilijk te bepalen is, waarbij het mogelijks ook om suïcide kan gaan.

Dezelfde bron vermeldt eveneens dat Vlaanderen in 2007 met 161 zelfmoorden per miljoen inwoners **het tweede hoogste cijfer binnen de Europese Unie**.

(sociaal-) Economische ontwikkelingen

Dit hoofdstuk belicht de sociaaleconomische kwetsbaarheid van de bewoners van ELZ Leuven-Noord en gaat hiertoe in op de inkomens en een aantal sociaaleconomische indicatoren.

Hieruit blijkt dat de inwoners in ELZ Leuven-Noord een **hoger gemiddeld netto belastbaar inkomen** hebben dan gemiddeld in het Vlaams Gewest. **Ook** op vlak van de **welvaartsindex** scoort ELZ Leuven-Noord **beter**. Het aandeel van **personen die een verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering** hebben is **lager** dan het Vlaamse gemiddelde. Dit is **ook** zo **voor** de **inkomensgarantie** voor ouderen. **Het (equivalent) leefwonders t.o.v. het aantal inwoners** ligt in ELZ Leuven-Noord **lager** in vergelijking met het Vlaams Gewest. Dit is **eveneens** het geval voor de **kansarmoede-index**.

Verder blijkt dat het **percentage leerlingen dat thuis geen Nederlands spreekt aanzienlijk lager** dan in het Vlaams Gewest. Dit geldt **ook voor het aantal leerlingen met lager opgeleide moeders en met een schooltoelage**. Het **aantal vroegtijdige schoolverlaters** daarentegen ligt **eveneens lager** in Leuven dan in het Vlaams Gewest.

Inkomens

Fiscale gegevens

Fiscale gegevens bieden een **indicatie** van het **inkomen** dat personen ter beschikking hebben en maken een **inschatting** mogelijk van wie er potentieel met **armoede** wordt geconfronteerd. Deze statistiek vertrekt van het **netto belastbaar inkomen op basis van de personenbelastingen**. Inkomsten die niet worden belast, worden met andere woorden niet meegenomen in deze indicator. De meest recente gegevens dateren van 2019. Dit komt omdat de data gebaseerd zijn op het inkomstenjaar (het jaar waarop de inkomsten werden verworven), dat voorafgaat aan het aanslagjaar (het jaar waarop de belasting verschuldigd is). Dit maakt dat er enige vertraging zit op deze data. De welvaartsindex is de verhouding van het gemiddelde inkomen per inwoner in het gekozen gebied tot het gemiddelde inkomen per inwoner in België.

De **welvaartsindex** van België wordt gelijkgesteld aan 100. Is de welvaartsindex lager dan 100, is het gemiddelde inkomen in de gekozen gebieden lager dan het nationaal gemiddelde. Het omgekeerde geldt wanneer de welvaartsindex een waarde heeft hoger dan 100.

Tabel | Fiscale inkomens – Gemeenten

Fiscale inkomens van personen	Gem netto belastbaar inkomen per inwoner		welvaartsindex [per 100]	
	2010	2019	2010	2019
	Boortmeerbeek	20009	24822	127
Haacht	18783	23616	119	124
Holsbeek	19408	23960	123	125
Keerbergen	22048	27722	140	145
Rotselaar	19472	24585	124	129

Tremelo	17948	22980	114	120
Leuven Noord	19555	24573	124	129
Vlaams Gewest	16555	20459	105	107

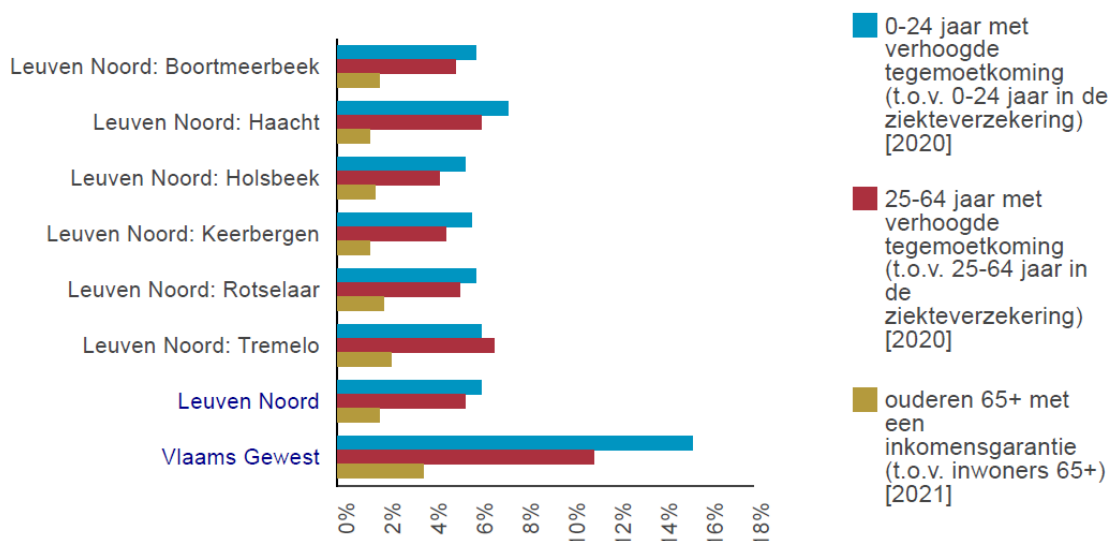
Bron: Statbel - Fiscale inkomens | provincies.incijfers.be

Het **gemiddeld netto belastbaar inkomen** en de **welvaartsindex** in Leuven liggen **hoger** in vergelijking met het Vlaams Gewest. Tussen 2010 en 2019 zien we hierin ook een **positieve evolutie**.

Verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering

De **verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering** maakt de gezondheidszorg goedkoper voor personen met een laag inkomen. Omdat de tegemoetkoming voor verschillende groepen automatisch verkregen wordt, is het aantal rechthebbenden op deze tegemoetkoming een goede indicator om een inschatting te maken van de groep met een laag inkomen.

Tabel | Rechthebbenden op een verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering –Gemeenten

Bron: InterMutualistisch Agentschap | provincies.incijfers.be

De tabel toont aan dat in Leuven Noord alle gemeenten lager scoren dan het Vlaams gemiddelde voor wat betreft **kinderen en jongeren** met een **verhoogde tegemoetkoming** in de ziekteverzekering, **25-54 jaar** met een **verhoogde tegemoetkoming** en **ouderen (65+)** met een **inkomensgarantie** voor ouderen.

(Equivalent) leefloon

Het **leefloon** is een minimuminkomen voor wie niet over toereikende bestaansmiddelen beschikt. Het **equivalent leefloon** geeft financiële steun aan personen die geen recht hebben op een leefloon, maar die in België verblijven en zich in een vergelijkbare (nood)situatie bevinden. Het equivalent leefloon wordt voornamelijk toegekend aan niet-Belgen in het vreemdelingenregister.

Zowel het leefloon als het equivalent leefloon worden uitbetaald door het OCMW. Omdat deze tegemoetkomingen enkel worden toegekend aan personen die niet over andere bestaansmiddelen

beschikken, en de bedragen een minimum bieden dat nodig is om te overleven, bespreken we het (equivalent) leefloon als een indicatie voor armoede.

Tabel | Leefloners en equivalent leefloners – 2019 – Gemeenten

Provincies in Cijfers - 2019		
	personen met leefloon / financiële hulp	equivalent leefloners
Boortmeerbeek	15	0
Haacht	26	1
Holsbeek	17	1
Keerbergen	19	3
Rotselaar	40	1
Tremelo	21	1
Leuven Noord	138	6
Vlaams Gewest	34936	3252

Bron: POD Maatschappelijke integratie | provincies.incijfers.be

Het (equivalent) leefwoners t.o.v. het aantal inwoners ligt in ELZ Leuven Noord **ligt gemiddeld lager** in vergelijking met het Vlaams Gewest.

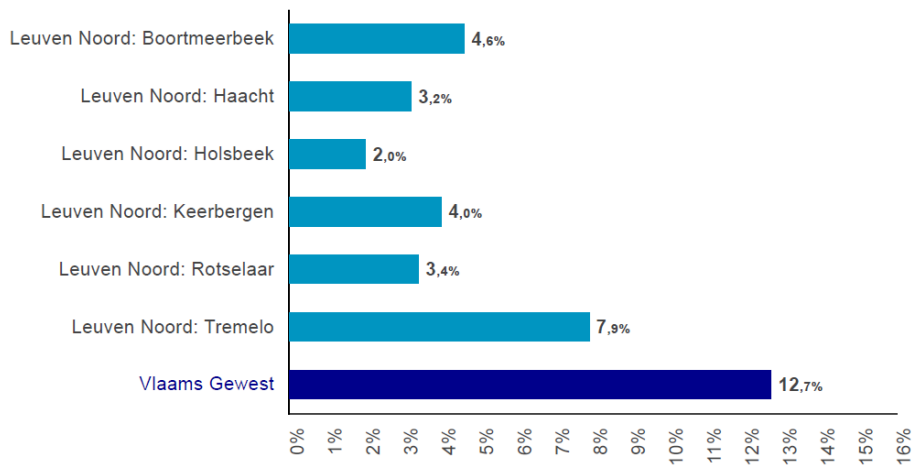
Socio-economische positie

Kansarmoede-index (Kind en Gezin)

De kansarmoede-index is een **inschatting** van het **aandeel** kinderen van **0 tot 3 jaar** dat opgroeit in een **kansarm gezin**. Omdat het om kleine aantallen gaat, neemt Kind en Gezin hiervoor een gemiddelde over 3 jaar. De kansarmoede wordt ingeschat door de regioverpleegkundigen tijdens de contacten bij gezinnen aan huis. Een gezin dat op minstens drie van de onderstaande criteria scoort, wordt daarbij beschouwd als kansarm:

- Het maandinkomen van een gezin
- De arbeidssituatie van de ouders
- De opleiding van de ouders
- De huisvesting
- De ontwikkeling van de kinderen
- De gezondheid

Tabel | Kansarmoede-index – 2021 – Gemeenten

Bron: Opgroeien | provincies.incijfers.be

De **kansarmoede-index** van Kind en Gezin bedraagt 12,7 voor het Vlaams Gewest. De waarde ligt **veel lager** in alle gemeenten van **ELZ Leuven Noord**.

Verhouding socio-economische posities

De Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KSZ) berekent voor elke persoon een socio-economische positie. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de werkende bevolking, de werkzoekende bevolking, en de niet-beroepsactieve bevolking. Een woordje uitleg over deze categorieën:

- De **werkende bevolking** omvat de loontrekkenden in loondienst, de zelfstandigen en de helpers. (Een helper staat een zelfstandige bij zonder hiervoor door een arbeidsovereenkomst verbonden te zijn)
- De **werkzoekenden** zijn degenen met een werkloosheidsuitkering of een overbruggingsuitkering.
- De **niet-beroepsactieve** groep wordt gedefinieerd als het deel van de bevolking dat zich niet aanbiedt op de arbeidsmarkt maar wel een uitkering krijgt vanuit de Belgische sociale zekerheid (kinderbijslag, pensioen, leefloon, loopbaanonderbrekingsvergoeding, financiële hulp, tegemoetkoming aan personen met een handicap).
- De categorie '**anderen**' is een zeer diverse groep van personen die geen directe link hebben met de Belgische sociale zekerheid. Deze groep anderen bevat zowel niet-beroepsactieven (denk aan huismannen en -vrouwen) als werkenden (zoals werknemers bij de Europese instellingen).

Tabel | Socio-economische positie – 2019 – Gemeenten

	<u>werkenden</u>	<u>werkzoekenden</u>	<u>niet-beroepsactieven</u>	<u>andere socio-economische positie</u>
Boortmeerbeek	5.861	128	5.833	695
Haacht	6.770	150	6.928	752
Holsbeek	4.683	84	4.724	534
Keerbergen	5.648	138	6.085	969
Rotselaar	7.821	185	7.871	916
Tremelo	6.956	169	6.962	830
Leuven Noord	37.739	854	38.403	4.696
Vlaams Gewest	2.900.826	104.170	3.076.860	512.965

Bron: Datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ | provincies.incijfers.be

In ELZ Leuven-Noord heeft **46,2%** van de bevolking een job (**werkend**), **1%** is **werkzoekend** met een RVA-uitkering en **47%** is **niet-beroepsactief**. **5,7%** van de bevolking is **niet gekend** bij de **Belgische Sociale Zekerheid**.

In vergelijking met het Vlaams Gewest zijn er in **ELZ Leuven-Noord een groter aandeel werkenden, een kleiner aandeel werkzoekenden, ongeveer een even groot aandeel niet-beroepsactieven en een lager aandeel ‘anderen’**.

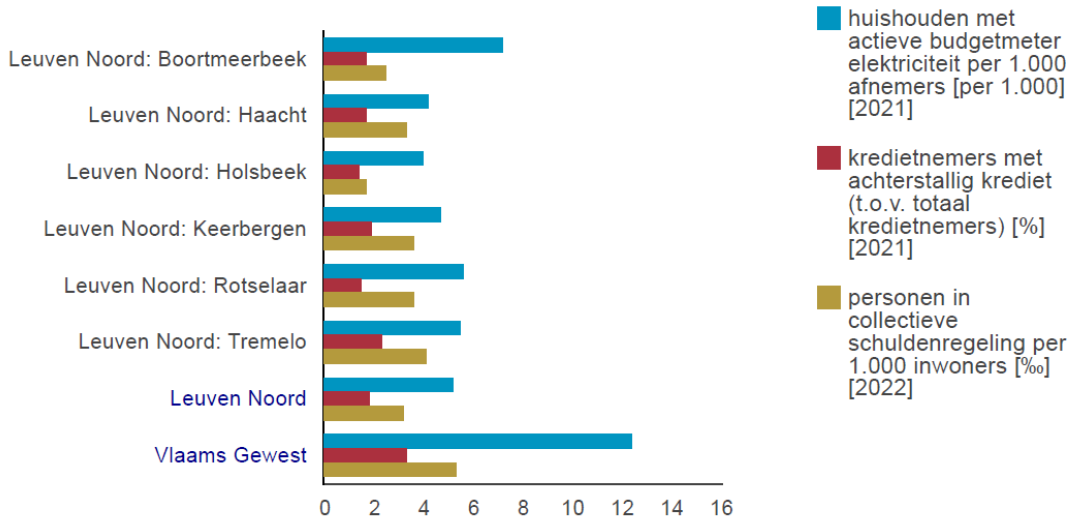
Betalingsmoeilijkheden

- **Huishoudens met een actieve budgetmeter.** Deze wordt geplaatst in huishoudens die geen contract meer hebben met een gewone leverancier en achterstallige betalingen hebben bij de netbeheerder. De budgetmeter wordt gratis geïnstalleerd door de netbeheerder.
- **Kredietnemers met achterstallige betaling**
- **Personen in collectieve schuldenregeling.** Een collectieve schuldenregeling is een gerechtelijke procedure om structurele schuldproblemen aan te pakken. Een schuldbemiddelaar beheert het inkomen van de ‘schuldenaar’ en helpt om op die manier de schulden af te betalen.

Betalingsachterstand bij lopende kredieten

In 2021 ligt het aandeel kredietnemers met minstens één achterstallig krediet in **ELZ Leuven-Noord lager** dan in Vlaams-Brabant.

Tabel | Betalingsproblemen – 2021 – Gemeenten

Bron: Nationale Bank van België - Centrale voor kredieten aan particulieren | provincies.incijfers.be

In vergelijking met het Vlaams Gewest heeft de bevolking in Leuven-Noord **minder betalingsmoeilijkheden**.

Sociaal-economische status van leerlingen

Leerlingen met een **laag opgeleide moeder**, een **niet-Nederlandse thuistaal** en een **schooltoelage** hebben een hoger risico op vroegtijdige schooluitval (verlaten van het onderwijs zonder diploma). Dit zijn bijgevolg risicokenmerken voor kansarmoede. Hierbij worden gegevens belicht voor het basisonderwijs en het secundair onderwijs. Het gaat hier telkens over de leerlingen die in de gemeente wonen, onafhankelijk in welke gemeente ze naar school gaan.

Basisonderwijs
Tabel | Basisonderwijs – 2021 – Gemeenten

	<u>leerlingen gewoon basisonderwijs [aantal]</u>	<u>leerlingen basisonderwijs met een laag opgeleide moeder (t.o.v. lIn. BO) [%]</u>	<u>leerlingen basisonderwijs die een schooltoelage ontvangen (t.o.v. lIn. BO) [%]</u>	<u>leerlingen basisonderwijs die thuis geen Nederlands spreken (t.o.v. lIn. BO) [%]</u>
Boortmeerbeek	1.381	7,7	23,7	8,7
Haacht	1.457	7,7	23,8	6,9
Holsbeek	1.029	5,6	19,2	5,6
Keerbergen	1.131	6,7	21,7	8,0
Rotselaar	1.829	5,5	18,9	5,9
Tremelo	1.255	9,7	25,3	4,9
Leuven Noord	8.082	7,1	22,0	6,7
Vlaams Gewest	659.653	19,9	38,3	21,1

Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be

- 7,1% van de leerlingen heeft een **laag opgeleide moeder**, dit is **lager** dan het gemiddelde in het Vlaams Gewest.
- 22% krijgt een **schooltoelage**, dit is eveneens **lager** dan het gemiddelde in het Vlaams Gewest.
- 6,7% spreekt **thuis** een **andere taal** dan het **Nederlands**. Dit aandeel is **lager** dan in het Vlaams Gewest.

Secundair onderwijs

Tabel | Secundair onderwijs – 2021 – Gemeenten

	<u>leerlingen gewoon voltijds SO [aantal]</u>	<u>leerlingen secundair onderwijs met een laag opgeleide moeder (t.o.v. lfn. SO) [%]</u>	<u>leerlingen secundair onderwijs die een schooltoelage ontvangen (t.o.v. lfn. SO) [%]</u>	<u>leerlingen secundair onderwijs die thuis geen Nederlands spreken (t.o.v. lfn. SO) [%]</u>
Boortmeerbeek	858	10,0	25,2	9,5
Haacht	1.088	9,7	24,2	6,2
Holsbeek	756	7,0	20,1	6,0
Keerbergen	891	6,9	23,5	10,1
Rotselaar	1.160	6,5	22,9	4,5
Tremelo	1.017	9,0	26,0	5,0
Leuven Noord	5.770	8,2	23,7	6,7
Vlaams Gewest	423.106	22,2	40,2	17,5

Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be

- 8,2% van de leerlingen heeft een **laag opgeleide moeder**, dit is **lager** dan het gemiddelde in het Vlaams Gewest.
- 23,7% krijgt een **schooltoelage**, dit is eveneens **lager** dan het gemiddelde in het Vlaams Gewest.
- 6,7% spreekt **thuis** een **andere taal** dan het **Nederlands**. Dit aandeel is **lager** dan in het Vlaams Gewest.

Naast deze drie kenmerken is ook het aantal vroegtijdige schoolverlaters relevant, dat zijn jongeren die zonder diploma het secundair onderwijs verlaten en geen verdere opleiding meer volgen, althans in het onderwijs dat valt onder de Vlaamse Gemeenschap, én in het jaar dat volgt op het verlaten van het onderwijs.

Vroegtijdige schoolverlaters

Het aandeel 'vroegtijdige schoolverlaters' wordt berekend als de verhouding tussen het aantal vroegtijdige schoolverlaters ten opzichte van de som van de vroegtijdige schoolverlaters en de gekwalificeerde schoolverlaters. In Leuven-Noord waren er **55 vroegtijdige schoolverlaters in 2019-2020**. Dit betekent dat **6,2%** van de schoolverlaters geen diploma of getuigschrift heeft behaald. Dit aandeel is **lager** dan het aandeel in het Vlaams Gewest.

Tabel | Vroegtijdige schoolverlaters – 2019-2020 – Gemeenten

	vroegtijdige schoolverlaters [aantal]	vroegtijdige schoolverlaters (t.o.v. schoolverlaters) [%]
Boortmeerbeek	5	4,4
Haacht	5	3,5
Holsbeek	5	3,9
Keerbergen	11	6,2
Rotselaar	16	9,0
Tremelo	13	9,1
Leuven Noord	55	6,2
Vlaams Gewest	5.665	9,1

Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be

Ecologische ontwikkelingen

Het hoofdstuk ‘**ecologische ontwikkelingen**’ verwijst naar een aantal factoren die een **positieve of negatieve invloed** kunnen **hebben** op de **bevolking** van Leuven-Noord. Achtereenvolgens wordt aandacht besteed aan wonen, sociaal wonen, hittestress en een aantal indicatoren van het zorg- en welzijnsaanbod.

Uit de analyses blijkt dat de **bebouwingsgraad** in Leuven-Noord de afgelopen jaren **lichtjes gestegen** maar **lager** ligt dan het Vlaamse gemiddelde. In Leuven-Noord is het **aandeel appartement** het **grootst**. In deze omgevingsanalyse wordt eveneens aandacht besteed aan **hittestress**. Hieruit blijkt dat Leuven-Noord is **stuk hoger** scoort dan de **benchmark**, die Vlaanderen vooropstelt op vlak van gemeentelijke kwetsbare instellingen. Tot slot worden in dit deel de **zorg- en welzijnsactoren** besproken.

Wonen

Dit onderdeel gaat in op de bebouwingsgraad, het aantal woongelegenheden en de verhouding eigenaars/huurders.

Bebouwingsgraad

De bebouwingsgraad duidt op het aandeel van de ruimte die ingenomen wordt door gebouwen, zonder rekening te houden met de functie van die gebouwen. De bebouwingsgraad is het resultaat van een analyse van het Grootschalig Referentiebestand (GRB). Volgende tabel toont de evolutie van de bebouwingsgraad sinds 2017 tot 2021.

Tabel | Bebouwingsgraad – Gemeenten – In %

Bebouwingsgraad		
	2017	2021
Boortmeerbeek	6,8%	7,1%
Haacht	4,6%	4,7%
Holsbeek	2,6%	2,6%
Keerbergen	6,5%	6,7%
Rotselaar	4,1%	4,2%
Tremelo	6,2%	6,4%
Leuven Noord	4,7%	4,8%
Vlaams Gewest	5%	5,2%

Bron: GRB | provincies.incijfers.be

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de **bebouwingsgraad** in Leuven-Noord **lichtjes gestegen** is en **lager** ligt dan het Vlaams gemiddelde. Vooral in Holsbeek ligt de bebouwingsgraad een stuk lager dan het Vlaams gemiddelde.

Woongelegenheden

De volgende tabel belicht het aantal woongelegenheden met woonfunctie en toont de aantallen per appartement, individuele woning en collectieve woning.

Tabel | Woongelegenheden met woonfunctie naar type, aantal – 2021 – Gemeenten

Woningen en gebouwen - 2021				
	woongelegenheden met woonfunctie	appartementen	woongelegenheden in individuele woningen	woongelegenheden in collectieve woningen
Boortmeerbeek	5374	481	4884	10
Haacht	6526	666	5853	6
Holsbeek	4256	344	3874	34
Keerbergen	5766	524	5244	x
Rotselaar	7143	713	6394	24
Tremelo	6646	560	6078	0
Leuven Noord	35711	3288	32327	75
Vlaams Gewest	3267222	909253	2330330	22420

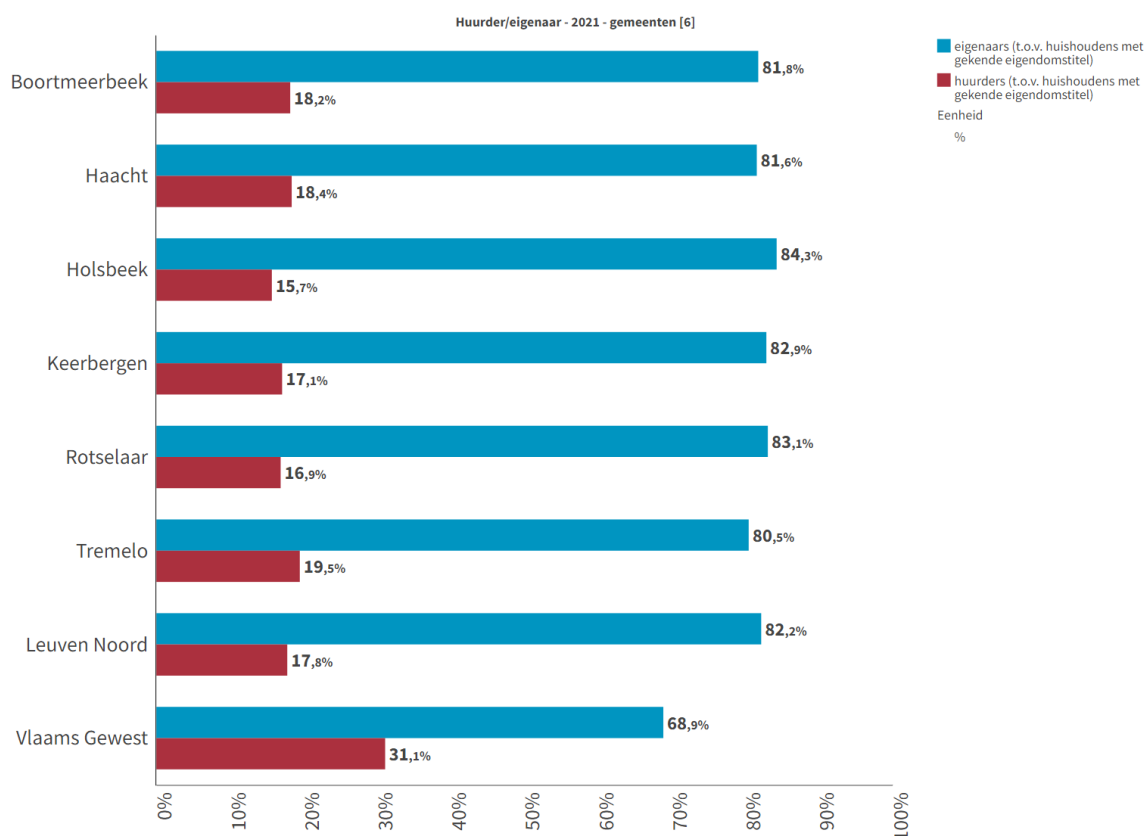
Bron: Kadaster en Rijksregister | provincies.incijfers.be

Het **aandeel appartement** in ELZ Leuven-Noord ligt **lager** dan in het Vlaams Gewest, nl. 9,21% t.o.v. 28,0%. Het **aandeel individuele woningen** ligt dan weer **beduidend hoger**, nl. 90,52% t.o.v. 71,32%. Het **aandeel collectieve woningen** is **ook veel lager**, nl. 0,21% t.o.v. 0,70%.

Huurders en eigenaars

De onderstaande grafiek geeft het aandeel huurders en het aandeel eigenaars berekend t.o.v. het aantal huishoudens. In Leuven-Noord zijn er **meer eigenaars t.o.v. huurders**, gemiddeld zijn er ook meer eigenaars dan in het Vlaams Gewest.

Grafiek | Huurders en eigenaars, % t.o.v. totaal huishoudens met gekende eigendomstitel – 2021

Bron: Kadaster en Rijksregister | provincies.incijfers.be

Bron: Kadaster en Rijksregister | provincies.incijfers.be

Sociaal Wonen

Hier wordt nagegaan hoe het gesteld is met het aantal sociale huurwoningen en het aantal huurders dat wacht op een sociale huurwoning.

Sociale huurwoningen

De tabel geeft het totaal aantal sociale huurwoningen weer. Deze kunnen in het beheer zijn van een sociale huisvestingsmaatschappij (SHM) of van een sociaal verhuurkantoor (SVK). Sociale woningen die eigendom zijn van en beheerd worden door een lokaal bestuur of een andere sociale woonactor worden hier niet meegeteld.

Tabel | Sociale huurwoningen – 2022 – Gemeenten

Sociale huurwoningen - 2022			
	huurwoningen SHM	huurwoningen SVK	sociale huurwoningen (SHM + SVK)
Boortmeerbeek	52	6	58
Haacht	249	6	255
Holsbeek	29	14	43
Keerbergen	50	8	58
Rotselaar	74	9	83
Tremelo	114	5	119
Leuven Noord	568	48	616
Vlaams Gewest	159885	12987	172872

Bron: Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen | provincies.incijfers.be

De gemeente **Holsbeek** heeft het minste aantal sociale huurwoningen. **Haacht** is koploper in de Eerstelijnszone met 255 woningen.

De onderstaande grafiek toont de verschillen tussen de wijken wat betreft de aanwezigheid van sociale huisvesting. Gemiddeld zijn er minder sociale woningen in ELZ Leuven-Noord dan in het Vlaamse Gewest. Ook in de relatieve cijfers heeft **Haacht** verhoudingsgewijs de meeste sociale woningen en heeft **Holsbeek** het minste aantal woningen.

Kandidaat-huurders

Onderstaande tabel geeft zicht op de unieke kandidaat-huurders op de wachtlijsten van de sociale huisvestingsmaatschappijen naar de gemeente waar men gedomicilieerd is. Ten opzichte van het Vlaamse gemiddelde zijn er bij de gemeenten in **ELZ Leuven-Noord minder kandidaten**. De **gemiddelde wachttijd** is in **Rotselaar hoger** dan het Vlaams gemiddelde.

Tabel | Kandidaat-huurders bij SHM (naar domicilie) – 2021 – Gemeenten

Kandidaat-huurders bij SHM (naar domicilie) - 2019			
	kandidaat-huurders per domiciliEGemeente [aantal]	kandidaat-huurders (t.o.v. particuliere huishoudens) [%]	gemiddelde wachttijd [aantal dagen]
Boortmeerbeek	126	2,5%	571
Haacht	157	2,7%	1020
Holsbeek	78	2%	936
Keerbergen	83	1,6%	948
Rotselaar	126	1,9%	1193
Tremelo	126	2,1%	1043
Leuven Noord	696	2,1%	934
Vlaams Gewest	149277	5,3%	1074

Bron: Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen | provincies.incijfers.be

Hittestress

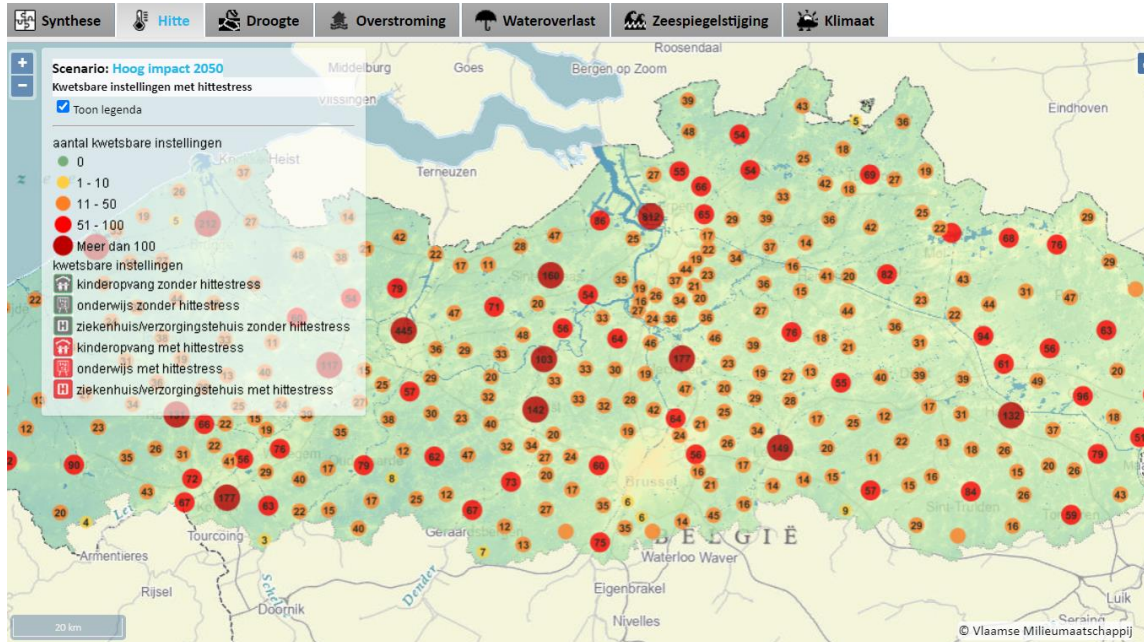
In de zomer van 2022 ging België gebukt onder **zeer warme temperaturen en hittegolven**. Een hittegolf wordt gedefinieerd als een periode van minstens vijf dagen waarin de maximale dagtemperatuur te Ukkel 25 °C of meer bedraagt (zomerdagen), en waarin bovendien drie dagen lang de temperatuur er boven de 30 °C stijgt (tropische dagen).

Hittegolven hebben een zeer ongunstige invloed op de gezondheid: uitdroging, zonnesteken, uitputting. Ze leiden tot een stijging van het sterfte- en ziektecijfer, met name onder kwetsbare groepen (zuigelingen en jonge kinderen, ouderen en topsporters). Extreme temperaturen verergeren bovendien de blootstelling aan andere vervuilers zoals ozon en fijn stof.

Dat alles kan leiden tot hittestress, vooral in de bebouwde omgeving. Zeker 's nachts loopt het temperatuurverschil tussen de bevolkingsdichte en landelijke omgevingen op. De temperatuur komt in dicht bevolkte regio's vaker boven de gezondheidsdrempels uit van respectievelijk 29,6°C overdag en 18,2°C 's nachts.

De geprojecteerde hittekaart van België in 2030 ijkt Vlaanderen met 64% als contingent van kwetsbare instellingen met hittestress. Deze instellingen betreffen kinderopvang, onderwijs en ziekenhuis/verzorgingstehuis.

Kaart | Hittestress

Bron: Kaarten en cijfers hitte – Klimaatportaal | vmm.be

De cijfers van de gemeenten van Eerstelijnszone Leuven Noord wordt als volgt afgezet ten opzichte van de Vlaams benchmark van 64%:

- ✓ Boortmeerbeek: 90%
- ✓ Haacht: 97%
- ✓ Holsbeek: 88%
- ✓ Keerbergen: 100%
- ✓ Rotselaar: 93%
- ✓ Tremelo: 89%

Zorgaanbod

Huisartsen

In september 2021 schreef 'De Morgen' dat minstens 227 van de 299 Vlaamse gemeenten 'huisartsarm' zijn. Dit betekent dat er minder dan 90 actieve huisdokter per 100.000 inwoners zijn, of minder dan 125 in dunbevolkte gemeenten.

Uit de IMA-atlas kunnen we afleiden dat er in het arrondissement Leuven in 2021 **677 huisartsen** zijn. Een eenvoudige berekening wijst erop dat het arrondissement Leuven **enorm huisartsrijk** is, i.e. meer dan 90 actieve huisartsen per 100.000 inwoners. Het aantal actieve huisartsen is namelijk 662.

In de ELZ Leuven-Noord zijn in totaal 92 actieve huisartsen. Aangezien er in de ELZ Leuven Noord 83.998 inwoners zijn, is ELZ Leuven-Noord geen 'huisartsarm' gebied.

Welzijnsaanbod

Kinderopvang

Tabel | Kinderopvang voor baby's en peuters (toestand 31/12/jaar-1) – Gemeenten – 2022

	opvangplaatsen B&P (toestand 31/12/jaar-1) [aantal]	opvangplaatsen B&P per 100 kinderen 0-2 jaar (toestand 31/12/jaar-1) [per 100]	opvangplaatsen B&P met inkomenstarief (t.o.v. opvangplaatsen voor B&P) (toestand 31/12/jaar-1) [%]
Boortmeerbeek	153	35,0	65,4
Haacht	189	43,2	72,0
Holsbeek	149	58,7	82,6
Keerbergen	162	58,3	52,5
Rotselaar	218	44,0	61,5
Tremelo	146	42,5	82,2
Leuven Noord	1.017	45,3	68,6
Vlaams Gewest	88.049	44,8	77,3

Bron: Opgroeien | provincies.incijfers.be

In ELZ Leuven-Noord zijn er **1.017 plaatsen** in de **kinderopvang** voor baby's en peuters. Dit betekent dat er voor 45,3% van de 0-2 jarigen een opvangplaats beschikbaar is. Dit aandeel ligt **hoger** dan het Vlaams gemiddelde. Bij **opvangplaatsen met inkomenstarief** wordt de kostprijs van de kinderopvang berekend op basis van het inkomen van de ouders. 68,6% van de opvangplaatsen in Leuven-Noord werken op deze manier. Dit aandeel ligt **lager** dan in het Vlaams Gewest.

Zorgaanbod voor ouderen

In het zorgaanbod voor ouderen wordt de aanbodratio van de woonzorgcentra (WZC) en de dagverzorgingscentra (DVC) onderzocht. Een aanbodratio is de verhouding tussen de gerealiseerde capaciteit en het aantal ouderen in de desbetreffende leeftijdsgroep. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de leeftijdsgroepen van 65 jaar en ouder en 80 jaar en ouder.

In ELZ Leuven-Noord zijn er **1.138 woongelegenheden** (bedden) in **woonzorgcentra** in 2021. De **aanbodratio** bedraagt **6,4 woongelegenheden** in woonzorgcentra **per 100 65-plussers** in ELZ Leuven-Noord en **22,8 per 100 80-plussers**.

In Leuven-Noord zijn er **5 dagverzorgingscentra** in 2021. De aanbodratio wordt hier berekend per 10.000 mensen in de desbetreffende leeftijdscategorie. **Per 10.000 65-plussers** zijn er in ELZ Leuven-Noord **2,8 plaatsen DVC**. **Per 10.000 80-plussers** bedraagt de capaciteit van de DVC **9,8**.

Een andere indicator is het zorgaanbod naar de gepresteerde uren gezinszorg. Een dienst voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg helpt thuis met persoonsverzorging, hulp in het huishouden, de schoonmaak, soms ook oppas en hulp bij karweitjes. Het gemiddeld aantal uren gezinszorg bedraagt in Leuven-Noord **6,7 uren bij 65+ en 16u bij 80+**. Ter vergelijking, voor het Vlaams Gewest ging het in 2020 respectievelijk om gemiddeld **9,2 uren gezinszorg per 65-plussers en 23,5 uren per 80-plussers**.

Tabel | Zorgaanbod ouderen – Gemeenten

	aanbodratio WZC (t.o.v. inwoners 65+) [per 100] [2021]	aanbodratio WZC (t.o.v. inwoners 80+) [per 100] [2021]	aanbodratio DVC (t.o.v. inwoners 65+) [per 10.000] [2021]	aanbodratio DVC (t.o.v. inwoners 80+) [per 10.000] [2021]	gepresteerde uren GZ bij clients 65+ (t.o.v. inwoners 65+) [ratio] [2020]	gepresteerde uren GZ bij clients 80+ (t.o.v. inwoners 80+) [ratio] [2020]
Boortmeerbeek	3,8	13,3	0,0	0,0	8,4	22,5
Haacht	4,1	14,3	3,1	10,8	7,8	18,5
Holsbeek	4,7	15,9	4,8	16,2	13,0	37,2
Keerbergen	4,7	18,3	3,1	12,0	8,4	21,8
Rotselaar	6,4	21,4	2,9	9,8	10,5	27,2
Tremelo	13,4	48,0	2,9	10,4	8,3	17,9
Leuven Noord	6,4	22,8	2,8	9,8	9,2	23,5
Vlaams Gewest	6,0	19,9	2,3	7,7	9,3	21,7

Bron: Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid | provincies.incijfers.be

Tot slot nog een overzicht van de absolute aantallen op vlak van woonzorgcentra, dagverzorgingscentra en assistentiewoningen.

ZORGAANBOD - 2019			
	WZC	DVC	AW
Boortmeerbeek	77	0	15
Haacht	132	1	0
Holsbeek	98	1	37
Keerbergen	152	1	0
Rotselaar	219	1	73
Tremelo	460	1	0
Leuven Noord	1138	5	125
Vlaams Gewest	80977	303	26123

Bron: Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid | provincies.incijfers.be

Erkende lokale dienstencentra

Het lokaal dienstencentrum is een woonzorgvoorziening die in een buurt een verbindende, preventieve en laagdrempelige werking ontwikkelt in en met de nabije omgeving van de gebruiker. Ze bieden o.a. informatieve, recreatieve en vormende activiteiten aan en zijn specifiek bedoeld om het zelfzorgvermogen en het sociale netwerk van de deelnemers te versterken, om de sociale cohesie in de buurt te versterken, en om de gebruiker te ondersteunen om zo lang mogelijk in goede omstandigheden thuis in zijn vertrouwde buurt te blijven wonen. Daarnaast bieden ze ook hulp bij activiteiten uit het dagelijkse leven. In de ELZ Leuven Noord zijn er 2 erkende LDC: in Holsbeek en in Rotselaar.

Politieke context

Veranderende plannen, wet- en regelgeving kunnen zowel kansen als bedreigingen met zich meebrengen, dus het is wel belangrijk om in kaart te brengen wat er speelt op vlak van politieke ontwikkelingen. Hieronder een overzicht van de coalities van de verschillende gemeenten binnen onze ELZ:

Boortmeerbeek

Burgemeester: Karin Derua (Open VLD)

Bestuur: Open VLD, onafhankelijk, N-VA

Zetels: 23

Open VLD: 10
 CD&V-Groen: 6
 N-VA: 3
 Vooruit: 1
 VB: 1
 Onafhankelijk: 2

Haacht

Burgemeester: Steven Swiggers (Open VLD)

Bestuur: Open VLD, Vooruit, CD&V

Zetels: 23

Open VLD: 9
 N-VA: 5
 Groen: 4
 CD&V: 3
 Vooruit: 2

Holsbeek

Burgemeester: Hans Eyssen (CD&V)

Bestuur: CD&V, Open VLD, Groen

Zetels: 21

CD&V: 9
 Holsbeek Beweegt: 4
 Groen: 3
 N-VA: 3
 Open VLD: 2

Keerbergen

Burgemeester: Erik Moons (Open VLD)

Bestuur: Open VLD, CD&V

Zetels: 23

Open VLD: 10
 N-VA: 7
 CD&V: 3
 Groen: 2

Rotselaar

Burgemeester: Jelle Wouter (CD&V)

Bestuur: CD&V, N-VA

Zetels: 25

CD&V: 10
 N-VA: 5
 Anders: 3
 Open VLD: 3
 Groen: 3
 Vooruit: 3

Tremelo

Burgemeester: Bert De Wit (CD&V)

Bestuur: CD&V, Groen, N-VA

Zetels: 23

CD&V: 8
 Open VLD: 7
 N-VA: 3
 Groen: 2
 Vlaams Belang: 2
 Vooruit: 1

Deel III: Inzichten

Deze brede waaier aan cijfermateriaal en de kwalitatieve input uit onze 6 focusgroepen heeft ons een uitgebreid beeld van de kwaliteit van leven in de ELZ Leuven-Noord geboden. Daarnaast kregen we de gelegenheid om in te zoomen op onze 6 gemeentes in het bijzonder.

Kerntopics uit de focusgroepen

Vanuit deze getrapte aanpak met het beschikbare materiaal en input vanuit de focusgroepen zijn we op zoek gegaan naar de gemeenschappelijkheden over onze gemeentes heen. Dit heeft geleid tot een brede selectie van een 10 topics die in (nagenoeg) alle gemeentes een onderwerp van gesprek vormden.

Tabel: Overzicht topics

○ Personeelstekort in de zorg	○ Mantelzorg – vrijwilligers
○ Informatie en communicatie	○ Wonen
○ Afstemming van de zorg	○ Mobiliteit
○ Eenzaamheid	○ (Kans)armoede
○ Mentaal welzijn	○ Digitalisering

Een groot deel van deze verschillende topics kwamen al aan bod in de beschikbare cijfergegevens in deel II. In onderstaande paragrafen van deel III lichten we elk van deze topics toe met de kwalitatieve insteek die we verzamelden tijdens de focusgroepen.

Personeelstekort in de zorg:

Wat werd er in de focusgroepen gezegd?

- ✓ Tekorten in de zorg in verschillende sectoren
 - Tekort aan gemotiveerd personeel en personeel in het algemeen in sommige WZC
 - Tekort aan thuiszorgpersoneel wreekt zich bij de burgers: boodschappen, tuinhulp ontbreekt op feestdagen en vakanties, ...
 - Tekort aan personeel in de kinderopvang
 - ...
- ✓ Infrastructuur ter beschikking stellen door lokale besturen?

Informatie & Communicatie

Wat werd er in de focusgroepen gezegd?

- ✓ Burgers kennen onvoldoende de weg naar zorgaanbod en procedures
- ✓ Weinig kennis over rechten waardoor mensen veel missen (rechtenverkenning)
- ✓ Ook professionals hebben onvoldoende kennis sociale kaart en procedures
- ✓ Gebruik aan communicatie tussen de verschillende diensten
- ✓ Moeilijk om lotgenoten te ontmoeten binnen de regio
- ✓ Veel diensten gecentraliseerd in stedelijke context: nood aan decentralisatie
- ✓ Procedures en structuren zijn soms complex

Afstemming van de zorg

Wat werd er in de focusgroepen gezegd?

- ✓ Afstemming met thuiszorg en OCMW na ziekenhuisopnames zijn vaak niet evident
- ✓ Ondanks nauwe samenwerking verwarring voor mensen tussen thuiszorg en thuisverpleegkunde (gratis vs betalend, andere diensten,...)
- ✓ Zorgcoördinatie door een onbekende voelt niet altijd goed aan.
- ✓ Uitdaging om met beperkte middelen, beperkt personeel en groeiende vraag toch de juiste zorg aan iedereen te geven.
- ✓ Hoge verwachtingen van lokaal bestuur. Noden van Vlaanderen en Federaal opvangen, te weinig tijd of middelen om lokale noden uit te werken.

Eenzaamheid

Wat werd er in de focusgroepen gezegd?

- ✓ Vaak bij ouderen, maar niet enkel bij ouderen. Ook bij jongeren en volwassenen
- ✓ Beperkt aanbod voor ouderen, vraag naar ontmoetingsplaatsen
- ✓ Opvallend: combinatie van eenzaamheid en alcoholisme, vooral bij ouderen.
- ✓ Mensen gaan naar de apotheek, enkel voor een praatje
- ✓ Minder evident voor mensen om gewoon ergens binnen te gaan (bank, mutualiteit,...)
- ✓ Corona en individualisme zorgen voor toename eenzaamheid
- ✓ Voor veel ouderen valt netwerk weg omdat de kinderen niet in de buurt wonen, er te weinig contact is met de burens,...
- ✓ Vervoersarmoede kan eenzaamheid bevorderen.
- ✓ Er zijn activiteiten, maar er is een grote drempel.
- ✓ Eenzaamheid stijgt, ook bij patiënten die geen familie in de buurt heeft.
- ✓ Bepaalde groepen blijven onder de radar. Moeilijk om ze op te sporen. Sociale armoede

Mentaal welzijn

Wat werd er in de focusgroepen gezegd?

- ✓ Covid-periode blijft hangen (angsten en depressies)
- ✓ Er is weinig aanbod in de regio (bijv. Jac, CAW, nog niet in elke gemeente ELP)
- ✓ Nood aan Mobiel Team dat voldoende aanwezig kan zijn (grote kan op herval na opname en zonder opvolging)
- ✓ Residentieel aanbod vooral buiten de regio.
- ✓ Probleem van ligging van bepaalde gemeenten (rand provincie) en beschikbaar aanbod. Vervoer naar steden is soms zeer moeilijk. Veel middelbare scholen maar CLB's kunnen niet doorverwijzen.
- ✓ Er zijn casussen rond suicideproblematiek, opgemerkt door thuiszorg. Extra ondersteuning is noodzakelijk

Mantelzorg - vrijwilligers

Wat werd er in de focusgroepen gezegd?

- ✓ Moeilijk voor nieuwe inwoners om zich te integreren. Hebben vaak weinig of geen netwerk.
- ✓ Plaatsen te kort in de kinderopvang, maar vaak ook geen beschikbaarheid van de grootouders
- ✓ Ouderen die verhuizen naar appartementen hebben nood om contacten te leggen Moeilijk soms om die contacten te leggen met anderen
- ✓ Moeilijk om nieuwe vrijwilligers/mantelzorgers te vinden. Mantelzorgers zijn vaak ook al oudere personen.

Wonen

Wat werd er in de focusgroepen gezegd?

- ✓ Weinig aanbod in sociale woningen
- ✓ Rijke gemeentes: weinig aanbod in betaalbare (huur)woningen
- ✓ Assistentiewoningen staan leeg.
- ✓ Dure woningprijzen. Jongeren trekken weg omwille van dure woningprijzen.
- ✓ Verdwijnen van weekendverblijven

Mobiliteit

Wat werd er in de focusgroepen gezegd?

- ✓ Soms slechte voet- en fietspaden. Nefast voor mobiliteit voor ouderen
- ✓ Teloorgang van het dorpscentrum. Banken, winkel, café's verdwijnen. Vooral voor ouderen een probleem. Jongeren kunnen zich gemakkelijker verplaatsen.
- ✓ Uithoeken van gemeenten zijn vaak niet bereikbaar voor het openbaar vervoer.
- ✓ Belbus is op verschillende plaatsen afgeschaft
- ✓ Vervoersarmoede kan eenzaamheid bij oudere mensen brengen.

Kansarmoede

Wat werd er in de focusgroepen gezegd?

- ✓ Energiecrisis:
 - Grote betalingsproblemen volgen nog
 - Mensen vooral in paniek. Vragen veel naar informatie (sociaal tarief)
 - Verwarming minder bij oudere mensen. Kwijnen weg
 - Mensen besparen op zorg (medische kosten, thuiszorg, onderzoeken)
- ✓ Valkuil: veel goede cijfers, veel gemiddeldes dus zo kunnen bepaalde zaken onderbelicht zijn

Digitalisering

Wat werd er in de focusgroepen gezegd?

- ✓ Elektronische voorschriften: niet voor iedereen ideaal. Mensen hebben het gevoel de controle te verliezen.
- ✓ Wet op de privacy: heeft invloed op de zorg (uitwisseling van gegevens, toestemming). Kan soms vertragend werken op zorgproces
- ✓ Veel informatie is gedigitaliseerd. Papier versies zijn snel verouderd
- ✓ Mensen vinden hun weg niet in het digitale aanbod

Prioriteiten bepalen

De bovenstaande kerntopics vormden het uitgangspunt voor de terugkoppeling van het doorlopen proces rond de omgevingsanalyse in het Forum van 27 oktober. Stuk voor stuk zeer actuele en herkenbare onderwerpen/situaties. Met het oog op realistische en haalbare volgende stappen te kunnen zetten, dienen we samen prioriteiten te bepalen. Hiervoor werden de 10 kerntopics verspreid aan de muren in de zaal. Aan de deelnemers (40-tal) van het Forum werd de vraag gesteld om op basis van het samenvattende overzicht hun 5 prioriteiten van een sticker te voorzien (1 per topic).

De volgende 5 topics werden weerhouden

- ✓ Informatie & communicatie
- ✓ Kansarmoede
- ✓ Eenzaamheid

- ✓ Mentaal Welzijn
- ✓ Afstemming van de zorg

De 5 prioritaire topics werden verdeeld over interdisciplinair samengestelde werktafels. De deelnemers aan deze werktafels gingen vervolgens elk aan de slag met 1 topic. De volgende vragen lagen per topic voor ter bespreking:

- Welke acties kunnen hierrond ondernomen worden? Welke stappen moeten gezet worden rond het betreffende topic? En door wie (welke partner, instantie, discipline, ...)?
- Wat kan de ELZ hierin betekenen?

Samenvattend overzicht

Hieronder schetsen we puntsgewijs enkele bevindingen per kerntopic die vanuit de input van de verschillende werktafels werden aangereikt. Uiteraard betreft het hier een eerste brainstormsessie die tijdens het Forum zelf aan de diverse werktafels werd gehouden. Het is de bedoeling om met deze aanzet van ideeën en acties het reeds bestaande beleids- en actieplan te optimaliseren.

Informatie & communicatie

Acties:

- Informatiebus die rondrijdt met als chauffeur die dicht bij de burger staat.
- Het aanbod van het CAW in elke gemeente zichtbaar maken.
- Geschreven informatie blijven voorzien, zeker voor de ouderen.
- Concept van zorgzame buurten uitwerken: seniorenpolitie uitwerken.
- In alle gemeente LDC openen.
- Busje laten rondrijden naar jongeren, scholen, jeugthuizen.
- GBO: online formulier om snel eenvouding te kunnen doorverwijzen.

Kansarmoede

Acties:

- Overleg tussen hulpverleners: kennisdeling om zo sneller door te verwijzen
- Centraal aanspreekpunt: als er naar 1 loket kan gegaan worden, is laagdrempeliger
- Rechtenautomatisatie: dat mensen automatisch hun rechten kunnen uitputten
- Bundeling/centralisering van informatie waar gemeente kunnen op doorklikken, zodat zij niet het warm water moeten uitvinden
- Minder administratie om zaken te bekomen, eenvoudiger maken van procedures
- Buurtwerkers en straatwerkers zijn een ideaal scenario

Eenzaamheid

Acties:

- Thuisverpleging, thuiszorg laten langskomen
- Centraal aanmeldpunt
- Moeilijkheid: motiveren tot activiteiten. Wat maakt dat mensen daar niet terecht komen?
- Moet er een buddy zijn? Om op een laagdrempelige manier te verbinden
- Bakker, bank,.. --> ideale organisaties om mensen met elkaar in contact te brengen
- Eten en drinken aanbieden op een centrale plaatsen kan mensen lokken

Rol Eerstelijnszone:

- Elkaar leren kennen: sociale kaart. Waar is wat en hoe kunnen we mensen op de juiste plek krijgen?

- Samenwerking tussen ELZ en lokale besturen kunnen zorgen voor ontmoetingsplaatsen

Mentaal Welzijn

Acties:

- Veel nood aan psychologische hulp, er is maar een beperkte tussenkomst van de mutualiteit.
- Zoeken naar alternatieven ipv wachten op psychologen.
- Alternatieven voor gesprekstherapie.
- Lotgenotengroepen.
- Kwartier maken: opzoek gaan naar veilige plekken.
- Straatambassadeurs.
- Partners: OCMW, psychologen, ziekenhuis, wachten,...

Rol Eerstelijnszone:

- Aanbod bekend maken
- Ontmoetingsplaatsen bekend maken
- Lezingen organiseren

Afstemming van zorg

Acties:

- Samenspraakfiche die niet of te weinig bekend is. Tool die kan gebruikt worden waarbij mensen met elkaar in contact kunnen komen, pt. Zorgverlener en mantelzorg. Bedenking: tijd.
- Minder imago van de zorgsector. Acties willen zien om de huidige negatieve beeldvorming positief te maken (ELZ kan hierin ondersteunen).
- Betere info rond regelgeving, niet alleen kennis van partners in de zorg. Wat is het verschil tussen thuisverpleegkundige en thuiszorg? Gebrek aan kennis. (ELZ kan hierin ook ondersteunen aan patiënten en professionals).
- Mensen bij elkaar brengen op welzijns-of seniorenbeurzen.
- Regelgeving.

Rol Eerstelijnszone:

- Minder imago van de zorgsector. Acties willen zien om de huidige negatieve beeldvorming positief te maken (ELZ kan hierin ondersteunen)
- Betere info rond regelgeving, niet alleen kennis van partners in de zorg. Wat is het verschil tussen thuisverpleegkundige en thuiszorg? Gebrek aan kennis. (ELZ kan hierin ook ondersteunen aan patiënten en professionals)
- Mensen bij elkaar brengen op welzijns-of seniorenbeurzen

Besluit

Deze zeer uitgebreide kennismaking en inzage in onze eerstelijnszone levert een grote bron van informatie en inspiratie. Samen met ons groeiende netwerk gaan we verder op zoek naar onze gemeenschappelijke uitdagingen en concrete acties om mee aan de slag te gaan. Door dit proces op deze manier te hebben doorlopen, wordt de rol voor onze eerstelijnszone meer en meer helder. Een belangrijke rol in dit verhaal is onder meer die van verbinder, communicator, netwerker, informatiedeler,... De acties die zijn voorgesteld tijdens het forum van 27 oktober worden later door de Eerstelijnszone verder opgenomen en uitgewerkt.

Bij deze een welgemeend, warm en uitgebreid dankjewel aan alle betrokkenen die op de een of andere manier hun engagement kenbaar hebben gemaakt. Deze steun is gegeven bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van data, deel te nemen aan de focusgroepen en/of het forum, de kritische blik van onze bestuurders en geïnteresseerden,...

We zijn ervan overtuigd dat vanuit deze trapsgewijze manier van werken we stap voor stap samen verder bouwen aan de toekomst van onze Eerstelijnszone Leuven Noord!